

Egyetemi doktori (PhD) értekezés tézisei
A francia és a magyar területfejlesztés összehasonlító vizsgálata
- Területfejlesztés és regionalizáció Franciaország és Magyarország példáján-

Thèse doctorale (PhD)
La comparaison de l'aménagement du territoire français et hongrois
-Regionalisation et aménagement du territoire en France et en Hongrie-

Szerző/Auteur: Tőkés Tibor
Témavezető/Directeur de thèse: Prof. Dr. Süli-Zakar István
Prof. Dr. Michel Carmona

DEBRECENI EGYETEM / UNIVERSITE DE DEBRECEN
Természettudományi Doktori Tanács / Conseil Doctorale de Sciences Naturelles
Földtudományok Doktori Iskola / École Doctorale de Geoscience

Debrecen, 2013.

1.A témaválasztás indoklása

Célom, azaz a disszertációban felvetett alapkérdés a következő volt: hogyan használhatná Magyarország a francia terület és településfejlesztésben megszerzett tapasztalatokat illetve milyen lehetőségek vannak a franciaországi módszerek és területfejlesztési intézményrendszer ismereteinek magyar gyakorlatba ültetésére. Létezik-e párhuzam a két ország fejlődésének történetében a területfejlesztést illetően. A fentieket összegezve: Milyen üzenete van a francia terület és településfejlesztésnek a magyar terület és településfejlesztés számára illetve milyen hasonlóságok és különbségek figyelhetők meg a két ország terület és településfejlesztési gyakorlata terület és településfejlesztés rendszere illetve az azt meghatározó regionális politikája, és az abból következő térszerkezete között makroregionális, regionális illetve helyi szinten, a múltban és a jelenben szem előtt tartva a jövő lehetőségeit is. A disszertáció célja tehát a fentiek fényében a történelem nézőpontjából: történelmi múlt alapján rávilágítani arra, hogy melyek voltak az okai a két ország hagyományosan centralizált állam- és térszerkezetének a kialakulásának. A térszerkezeti problémák szempontjából a francia és a magyar területfejlesztés és regionális politika elmúlt 50 évének összehasonlító vizsgálata talán rávilágít arra, hogy mennyiben volt sikeres a két ország a főváros ellensúlyozásában és a valamint a területi különbségek és az egyközpontú térszerkezet oldásában. Ennek következtében két fővárosi régió és az esetleges regionális központok viszonyrendszere mennyire oldotta föl az ország térszerkezeti egyenlőtlenségeit? Mennyiben sikerült a két országnak ideális és hatékony térszerkezetet találni a regionális (területi) fejlesztésben, valamint kapcsolatrendszerének alakulása szempontjából a megye és a régió mennyire volt meghatározó a két ország térszerkezetében egykor és ma? A jónak megítélt, vagy sikeres regionális gondolkodás vajon miért volt viszonylag sikertelen Magyarországon? Átültetethető-e a francia tapasztalatok a magyar regionális politikába és a magyar területfejlesztés gyakorlatába és mennyire használhatók azok a Magyarország térszerkezeti problémáinak mérséklésében a magyar intézményrendszer átalakítására? Mivel Franciaország sikerebben használta ki a táji adottságait, és az erre épülő tradicionális termelési módozatokat a gazdasági és regionális fejlesztések tekintetében a XX. század során, Magyarország pedig nem, illetve kevés sikerrel, alkalmazta azokat feltételezhető bizonyos eltérő mentalitás és gondolkodásmód a két ország lakói között. Nord-Pas-de-Calais és az Észak-Alföldi Régió példáján szeretném bemutatni a területfejlesztés működését a regionális szinten. Emellett a Lille-Rubaix-Tourcoing-Tournai Eurometropolisz kialakulását és működését elemezve mintát adok a Debrecen-Nagyvárad Eurometropolisz további fejlesztéséhez.

2. A disszertáció célkitűzései

- A történelmi múlt alapján rávilágítani arra, hogy melyek voltak az okai a két ország hagyományosan centralizált állam- és térszerkezetének kialakulásában.
- A francia és a magyar területfejlesztés és regionális politika elmúlt 50 évének összehasonlító vizsgálata: bemutatni mennyiben volt sikeres a két ország a főváros ellensúlyozásában és a valamint a területi különbségek és az egyközpontú térszerkezet oldásában. A két fővárosi régió és az esetleges regionális központok viszonyrendszere mennyire oldotta föl az ország térszerkezeti egyenlőtlenségeit?
- Mennyiben sikerült a két országnak ideális és hatékony térszerkezetet találni a regionális (területi) fejlesztésben? Valamint a megye mennyire volt meghatározó a két ország térszerkezetében egykor és ma?
- Átültetethető-e a francia tapasztalatok a magyar regionális politikába és a magyar területfejlesztés gyakorlatába és mennyire használhatók azok a Magyarország térszerkezeti problémáinak mérséklésében a magyar intézményrendszer átalakítására?
- Egy-egy ellenpólus vagy perifériális helyzetű térség sikeres alkalmazkodási kísérletének bemutatása. Vajon sikerrel jár-e, járt-e a határon átnyúló regionális együttműködés, vajon a területfejlesztés és a határon átnyúló együttműködések csúcsa-e a határon átnyúló eurometropolisz mint gazdaságfejlesztésre szolgáló területfejlesztési eszköz a magyarországi Észak-Alföldi Régió és a franciaországi Nord-pas-de-Calais Régió esetében? Mennyiben sikerült vagy sikerülhet a régióknak ellenpólussá vagy regionális versenyképesség növelő pólussá válni a fővárossal szemben?

3. A felállított hipotézisek

A fent említett párhuzamosságok kimutatására, empirikus kutatásaim során a következő hipotézisek valóság tartalmát kívántam megvizsgálni:

Hipotézis 1: Feltételezem, hogy a centralizált állam és térszerkezet kialakulásának léteznek párhuzamai, a két ország területfejlesztésének és regionalizálásának tekintetében.

Hipotézis 2: Kutatásaim alapján feltételezem, hogy Magyarország felhasználta mintaként az egyközpontú térszerkezet oldására tett francia kísérleteket regionális politikájában és területfejlesztésében az ország területi egyenlőtlenségeinek mérséklése tekintetében.

Hipotézis 3: Kutatásaim alapján a francia regionalizáció sikeresnek tekinthető, illetve a megkésett magyarországi regionalizáció félre siklott. Feltételezhetően léteznek párhuzamok a két ország megyéinek és a régióinak fejlődéstörténetében, illetve egymáshoz való viszonyuk tekintetében.

Hipotézis 4: Előzetes kutatásaim alapján a DATAR előzmények nélküli intézménynek tekinthető Európában, melynek közvetlen hatása volt működése során az éppen regnáló francia területfejlesztési intézményrendszerre. Feltételezésem szerint hatással volt a magyar terület és településfejlesztésre is.

Hipotézis 5: Úgy vélem, bizonyos francia módszerek átültetésére lehetőség van a francia és a magyar területfejlesztés és regionalizáció összehasonlításának alapján.

Hipotézis 6: A határon átnyúló kapcsolatokra támaszkodva egy-egy ellenpólus vagy perifériális helyzetű térség sikeres alkalmazkodási kísérlet lehet terület- és településfejlesztési szempontból. Illetve sikerrel alkalmazhatók Nord-Pas-de-Calais Régió, és a Lille-Rubaix-Tourcoing-Tournai Eurometropolisz kialakításának és működésének eredményei az Észak Alföldi Régió, és a Debrecen-Nagyvárad Eurometropolisz esetében.

4. Az alkalmazott kutatási módszerek

A disszertáció módszertani szempontból egy összehasonlító vizsgálat. Franciaország és Magyarország regionális politikájának és területfejlesztésének összehasonlító elemzése, a modern területfejlesztés megjelenésétől napjainkig történő vizsgálata, valamint két-két kiválasztott régió területfejlesztési eredményeinek vizsgálata. Ez Franciaország esetében a XX. század 50-es éveitől napjainkig tartó korszakot jelenti, Magyarország esetében pedig az elmúlt 20-30-év eseményeinek vizsgálata. A vizsgált két ország és a kiválasztott régiók is többé kevésbé hasonló problémákkal küszködtek a térszerkezetüknek és történelmüknek valamint a központi hatalom hagyományosan erős voltának köszönhetően. Bizonyos esetekben más-más néhány esetben és probléma esetén teljesen azonos válaszokat adtak ám mivel Franciaországban a modern területfejlesztés bő 20 évvel a magyarországi előtt jár ezért talán a francia megoldások példaértékűek lehetnek, természetesen csak a sikeres kezdeményezések esetében.

A két ország monocentrális térszerkezetéből adódóan hasonló problémákkal küszködött a XX. században, ám míg Franciaország esetében ezeket a különböző problémákat már részben sikerült mérsékelni s van ahol teljes mértékben sikerült oldani. Így ezen összehasonlításokat sok esetben 20-30 évvel eltolva végzem el. Bizonyos esetekben természetükből adódóan néhány probléma nem vagy csak mérsékelt enge di meg ezen eltolást ezeket a problémátípusokat történelmi szinten is megvizsgálom. Vitathatatlan az a tény hogy az Île-de-France Régió gazdasági szempontból Európa egyik legerősebb régiója míg a Közép-Magyarországi Régió éppen csak eléri az EU átlag feletti értéket. Ám ha a régiók szerepét saját tágabb környezetükben vizsgáljuk e két régió meglepően sok hasonlóságot mutat. Így nem egy nagyságrendi hanem egy saját térszerkezet és tágabb vonzáskörzet vizsgálat a cél ezen régiók összehasonlítása esetén.

Elemzéseim során a Francia Statisztikai hivatal (INSEE) és a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) által kiadott statisztikai adatok használtam fel, valamint segítségül hívtam a VÁTI-TEIR adatbázisát és a DATAR statisztikai adatbázisát is.

5. A kutatás eredményei és következtetések

Célom a doktori értekezés megírásával az volt, hogy bebizonyítsam, a két ország közötti jelentős különbségek ellenére létezik párhuzam a magyar és a francia területfejlesztés története és módszerei között, valamint a francia rendszer és a francia megoldások hatással voltak a magyar regionális politikára és területfejlesztésre. Emellett természetesen szerettem volna rávilágítani arra, hogy a francia területfejlesztés bizonyos módszerei, alkalmazhatók a magyar problémák kezelésére, illetve magyar gyakorlatba ültetésére, melyre többször volt példa az elmúlt 40 év során, Magyarországon. Ehhez a célhoz azonban elengedhetetlen volt a múlt és a jelen tükrében a két ország regionális politikájának és területfejlesztési gyakorlatának alapos vizsgálata majd összehasonlító elemzése mind általánosságban mind konkrét példákon keresztül. Vizsgálataim során bebizonyosodott, hogy a két ország mind a területfejlesztési mind regionalizációs szempontból mutat hasonlóságokat.

A dolgozat távlati célja a Magyarországon eddig nem alkalmazott franciaországi módszerek bemutatása esetleges magyarországi kezdeményezésekbe való későbbi beültetése így adva útmutatást természetesen a francia tapasztalatokból merítve a jövőbeli magyar regionális politika valamint terület és településfejlesztés számára.

A kitűzött cél érdekében kutatásaim és az általam vizsgált vonatkozó szakirodalom alapján felállított 6 hipotézis az alább felsorolt tézisekben a következőképpen teljesül:

Tézis 1: A kutatás során beigazolódtott feltételezésem hogy a történelmi múlt elemzése alapján a két ország centralizáltságának hasonló okai vannak, valamint térszerkezeti problémáik –egyközpontú térszerkezet, területi fejlettségbeli különbségek-kialakulásának, okai is hasonlóak. Nevezetesen, az országok történelmi fejlődése, az ebből következő erős központi hatalom kialakulása, emellett fontos tényező, hogy az államterületen rendelkezésre álló erőforrások csak egy igazán jelentős központ kialakulását tették lehetővé.

A centralizált állam és térszerkezet kialakulásának mindkét ország esetében hasonló okai vannak.

- A centralizált államszervezet a francia állam és közigazgatási, területfejlesztési rendszer már a kezdetektől meglévő eleme. Ez az elem Magyarországon is jelen van, ha más-más okokra visszavezethetően is. Franciaországban az Ancien Régime központosított államszervezetét a kezdeti egyenlőségelvű megközelítés után végül a Forradalom, és a Császárság is érintetlenül hagyta. Egészen az 1980-as évekig e centralizáció határozta meg az országot ám a XX. század elejétől folyamatosan keresték a centralizált állam és térszerkezet oldásának lehetőségeit, mind a közigazgatás mind a területfejlesztés szempontjából. Magyarországon a feudalizmus ideje

alatt majd a Habsburg monarchiába illesztés és az Osztrák-Magyar Monarchia ideje alatt is meghatározó a centralizáció. Az első világháború után e centralizált állam és térszerkezet még hangsúlyosabb lett, majd a szocialista centralizációval teljessé vált ki, és csak a rendszerváltás után alakult ki a valódi igény a decentralizációra mely egyelőre csak ideiglenes sikereket tudott elérni. A két ország közötti alapvető különbség, hogy Franciaország jelenleg egy decentralizált regionalizált állam, míg Magyarország jelenleg centralizált államnak tekinthető.

- A centralizált állam és térszerkezet csökkentésére irányuló eddigi problémamegoldó kísérletek Franciaországban jóval, nagyobb sikerrel jártak, mint Magyarország esetében. Franciaországban a decentralizáció után a politikai hatalmat is részben decentralizálták, bár tagadhatatlanul megmaradt a központosított rendszer, ám ez a rendszer sokkal inkább partnernek tekinti a decentralizált közigazgatási rendszer elemeit, mint alárendeltnek. Ez a megállapítás különösen igaz a területfejlesztés decentralizált szereplőire.

Hasonló Térszerkezeti problémák: Mindkét ország hasonló térszerkezeti problémákkal küszködik. A centrum-periféria, főváros-vidék illetve ÉK-DNY, NY-K dichotómiák mindkét ország területfejlesztésének alapproblémái mégis Franciaországban – a XX. század eleji állapothoz képest egy jelentős elmozdulásnak lehetünk tanúi, míg Magyarország esetében a problémák, ha kis mértékben mérséklődtek jelenleg is komoly gondokat okoznak. Ezen problémákat a már említett három csoportra oszthatjuk:

- *Főváros-vidék probléma:* Mindkét országban probléma a főváros túlzott súlya, mind lakosság mind gazdasági erő szempontjából. Ennek feloldására mindkét országban igyekeztek ellenpólusokat kijelölni a XX. Század során e próbálkozások hol több, hol kevesebb sikerrel jártak.
- *Centrum-Periféria probléma:* Ez a történelmi múltból adódik és az országok történetével kialakulásával valamint földrajzi fekvésével köthető össze. Más-más az ok a két ország esetében mint azt az un *ÉK-DNY/NY-K problémánál is láthatjuk.*
- *ÉK-DNY/NY-K probléma:* ez a probléma összeköthető az előző problémával ezen és az előző probléma okai Franciaország esetében az ország terjeszkedésével és a kisebbségek elhelyezkedésével valamint a központi hatalom centrumtól való gyengülésével köthető össze. Magyarország esetében a földrajzi fekvést az egykori Bécs-Budapest versenyt a trianoni szerződést és a rendszerváltás utáni gazdasági átalakulást tehetjük felelőssé a Centrum-Periféria probléma és a NY-K probléma kialakulásáért.

Minden kétséget kizáróan megállapíthatjuk tehát, hogy a nagytérségi egyenlőtlenségek a történelem folyamán mindkét országban komoly problémát jelentettek és részben jelenleg is megvannak-, valamint hogy ezekért az egyenlőtlenségekért nem kis mértékben a két ország centralizált állam és térszerkezete tehető felelőssé. A centralizált térszerkezet oldásával –a francia példát alapul véve-nem kis mértékben oldódtak ezek a problémák is, a megoldásokat tehát a decentralizációban és a regionalizációban kell keresnünk.

Tézis 2: Az egyközpontú térszerkezet oldására a történelem során az elsők között Franciaországban tettek kísérletet és Magyarország ezen kísérletet tekintette mintának saját 1971-es pólusprogramjában

A francia és a magyar területfejlesztés párhuzamosságai közül az egyik legnyilvánvalóbb kapcsolódási pont a pólusvárosok kérdésköre, mely a főváros túlzott súlyának csökkentéséből és a decentralizáció igényéből fakadóan állandóan napirenden volt a két ország területfejlesztésében. Ilyen típusú egyensúlyteremtő metropolisz programot Franciaország az elsők között hajtott végre Európában.

- A DATAR 1963-ban kijelöli a 8 ellenpólust, amelyek Párizs ellenpólusaiként működhetnek ezek: Bordeaux, Lille, Lyon, Marseille, Nancy-Metz, Nantes, Strasbourg. Majd 1967-ben úgy gondolták, hogy az 1963-ban kijelölt addigi 8 ellenpólus kevés és nem elég Párizs ellensúlyozásához így részben politikai, részben szakmai megfontolások alapján újabb 5 egyensúlyteremtő központot jelöltek ki: Dijon, Clermond Ferrand, Rouen, Limoges, Montpellier. Ezzel a lépéssel jobban szétaprózták az akkor rendelkezésre álló erőforrásokat és ugyanabba a hibába estek mint az úgynevezett kitelepítési bizottságok esetében.
- Magyarországon 1971-ben az Országos Településhálózat-fejlesztési Konceptió hasonlóan a francia Egyensúlyteremtő Metropoliszok Politikájához is megállapított a főváros ellensúlyozására alkalmas regionális nagyvárosokat, ezek Magyarország esetében: Miskolc, Debrecen, Szeged, Pécs, Győr, voltak. Sikertelensége nem kis részben politikai érdekek ütközésének és a megyei lobbyérdekek nyomásgyakorlásának köszönhető, hasonlóan a francia esethez a magas regionális besorolásból kimaradt megyeszékhelyek elérték, hogy újabb központokat jelöljenek ki így emelkedett a megyei jogú városok száma a későbbiekben 5-ről 19-re. Ezzel a program ugyanúgy sikertelenségre lett ítélve mint francia elődje.
- Lyon, Marseilles-aix-en-provence, Lille-Rubaix-Tourcoing-Tournai - jelenleg Párizs és az Île-de-France Régió ellenpólusainak tekinthetők és megnövelték mind demográfiai mind gazdasági súlyukat a Francia térszerkezetben, ennek alapjait a pólusvárosok koncepció ideje alatt rakták le. Ugyanez sajnos nem mondható el Budapest és az ellenpólusként 1971-ben kijelölt magyar ellenpólusok esetében.
- A demográfiai és gazdasági súly nem volt elég sem Magyarországon sem Franciaország esetében a funkcionális ellenpólusok kialakulásához. Magyarországon a helyzet súlyosabb, mert az ellenpólusok kisebb népességűek, mint Franciaországban, ahol Lyon és Marseille és a Lille-Roubaix-Tourcoing városeggyüttes már ekkor is versenytársnak tekinthető a fővárossal szemben, míg Magyarországon Miskolc és Debrecen nem.

- Az 1970-es évek közepére felismerték, hogy a regionális egyenlőtlenségek mérsékléséhez nem elegendő csupán néhány ellenpólus kijelölése a fejlesztéseknek az egész francia városhálózat gerincét is érinteniük kell. Így a pólusprogram mérsékelt sikereinek hatására indítja be a DATAR a „közepes nagyságú városok” programot. Ezen a program a francia városhálózat 20 000 és 100 000 főnyi lakosságú középvárosait célozta. Ezt az irányt veszi fel bő 15 éves késéssel a magyar területfejlesztési is az OTK 1985-ös módosításával.
- Ezzel majdnem egy időben az „új városok” program is elindul mely célja a francia nagyvárosi terekre nehezedő súly csökkentése Lille közelében Villeneuve d'Ascq, Lyon közelében L'Isle-d'Abeau, Marseille közelében Ouest Provençe, Caen közelében Hérouville-Saint-Clair és Párizs közelében Cergy-Pontoise, Évry, Marne-la-Vallée, Sénart és Saint-Quentin-en-Yvelines.
- Az ellenpólusok politikája annak ellenére, hogy mindkét országban csekély sikereket hozott elvettette a pólusvárosként kiemelt városok fejlődésének magvait. A programok meghatározóak voltak mindkét ország esetében még akkor is, ha nem koronázta őket siker. Részsikereket sikerült ugyan elérni, ám a programok eredeti célkitűzéseiből azok kihirdetésekor várt eredményt nem.
- A programok utóhatásának tekinthető - és a két ország területfejlesztése szempontjából újabb párhuzam - a francia versenyképességi pólusok és a magyar pólusvárosok politikája, mely jelenleg az egyik meghatározó terület- és településfejlesztési fejlesztési irány mindkét országban.

Tézis 3: A tudományos összehasonlítás során megállapíthatjuk, hogy Franciaországban jelenleg a régió az elsődleges területfejlesztési tércategória így a regionalizáció sikeresnek tekinthető, míg Magyarországon nem talált táptalajt.

A tudományos összehasonlítás során megállapíthatjuk, hogy Franciaországban jelenleg a régió az elsődleges területfejlesztési tércategória. A sikeres francia regionális rendszer azonban nem jöhetett volna létre a 80-as évek francia decentralizációja nélkül. Franciaországban jelenleg a régióknak köszönhetően csökkentek a regionális különbségek, valamint hatékonyabbá vált a közigazgatás és a területfejlesztés. Magyarországon azonban nem talált táptalajt a regionalizáció főleg az Európai Unió elvárásoknak megfelelően hoztak létre tervezési-statisztikai régiókat és azok nem értek el hasonló sikereket, mint francia társaik, sőt Magyarországon egy erőteljes szerepcsökkenésnek és „visszamegyésítésnek” lehetünk tanúi.

- A magyarországi regionalizáció jelenleg egy devolúciós fázisban van. Mivel Magyarországon hagyományos területi önzagazgatáson alapuló régiókról nem beszélhettünk csak úgynevezett tervezési-statisztikai régiókról, a tényleges történelmi-gadassági-társadalmi alapot nélkülöző magyar regionális rendszer az elmúlt 10 évben lassan elsovadt. Jelenleg mind a területfejlesztésben mind a közigazgatásban Magyarországon a fő tércategória a megye mely éppúgy, mint Franciaországban mély történelmi beágyazottsággal rendelkezik.
- A történelem során mindkét országban fontos szerepet töltött be a megye. Magyarország ezeréves államiségét végigkísérte és tulajdonképpen az állammal egyidős felépítmény. Franciaországban, pedig ahogy sok kutató fogalmaz a Forradalommal azonosítható, az egyenlőség elvén kialakított, de később az állam központi hatalmának áldozatul esett tércategória. A közigazgatás területén a Forradalom legfontosabb vívmánya. Éppen ezért a megyerendszer átalakítása mindkét országban fájdalmas feladatnak ígérkezett, hiszen nemcsak a funkcionalitás, a politikai akarat, de a hagyomány és a nosztalgikus érzések is befolyásolták a kérdés rendezését. A megye, mint a központi hatalom eszköze végigkísérte a két ország – Magyarország esetében egész Franciaország esetében a Forradalom utáni modernkori – történetét fontos szerepet töltött be az államok intézményrendszerében, a központi hatalom általános eszköze, mind az államigazgatásban, mind a fejlesztéspolitikában. Azonban Franciaországban hatáskörei jelentős részét átadta a régióknak, míg Magyarországon ez a folyamat kezdetekor kiüresült, majd visszajára fordult a magyar régiók gyökértelensége és a politikai akarat hiánya következtében.
- Ha megfigyeljük a XIX.-XX. századot feltűnik egy jelenség mely Magyarországon jelenleg is megfigyelhető a megye és a régió közötti hezitálás a terület- és gazdaságfejlesztésben. Ezen folyamat Franciaországban a régió győzelmével ért véget, és már nem beszélnek visszamegyésítésről, míg Magyarországon nem kis mértékben politikai érdekek hatására visszatértek a megyerendszerhez és a régiót meghagyták egyszerű statisztikai kategóriaként. Hiába történik azonban meg a régiók lassú elsovadása, szükség lesz egy megyénél nagyobb tércategóriára a területi tervezésben és talán gazdasági alapokon elindulva ez lehet majd egyfajta régió, esetleg a regionális területfejlesztési konzultációs fórum alapjain elindulva. Franciaország példája is mutatja, hogy a megye túl kis tércategória a gazdaságfejlesztésben és szükség van a francia „megyeközi konferenciákhoz” hasonló intézményekre, ez azonban amint a francia történelmi példánk mutatja nem elég hatékony fejlesztési eszköz és hatékonysága hosszútávon megkérdőjelezhető.
- Az előzőekben említettük a történelem és a megyerendszer kapcsolatát, mind Magyarországon mind Franciaországban van a megyéknek egyfajta nosztalgikus szerepük. Sokkal inkább érzi magát valaki hajdúságinak, szabolcsinak, vagy borsodinak, mint észak-alföldinek vagy észak-magyarországinak.
- A megye hosszú időn keresztül a gazdaságfejlesztés eszköze, de mindig jelen van a megyénél nagyobb tércategória – a régió, vagy nem régióknak nevezett, de tulajdonképpen hasonló szerepet betöltő egység – a gazdasági tervezésben, Magyarországon sok esetben csak papíron, míg Franciaországban, valós formában.
- A régió Franciaországban, mint a modern területfejlesztés eszköze és elősegítője jön létre, Magyarországon az Európai Unió hatására hoznak létre tervezési-statisztikai régiókat melyek mára egyszerű statisztikai adatszolgáltató

kategoriává süllyedtek vissza. Franciaországban azonban valódi területi közösségekké váltak saját költségvetéssel, választott képviselőtestülettel és fontos feladataik vannak a terület- és gazdaságfejlesztésben. Magyarországon ezeket a feladatokat más közigazgatási szinteken látják el.

Tézis 4: A DATAR Európában előzmények nélküli szervezet, a francia területfejlesztési rendszert egységesítő intézmény, hatékonyságában kimagasló a területfejlesztésben egyedülálló, hasonló szervezet létrehozására Magyarországon nem volt lehetőség.

Franciaországban már az 1950-es években felismerték, hogyha nincsenek összefogva a területfejlesztés különböző szintjei és a különböző szintek működését nem koordinálják, akkor a területfejlesztés- legyen az bármilyen szintű bármilyen hatékony elképzelés- képtelen feladata hatékony ellátására. (ld. '50-es évek kitelepítési akciói az Île-de-France régióból). Így 1963-ban Charles deGaulle javaslatára létrehozták a DATAR-t azaz a Területfejlesztési és Regionális Tevékenységet Irányító Központot. Magyarországon a szocialista tervutasításos rendszerben is figyelemmel kísérték Franciaország területi tervezését, a DATAR-hoz hasonló hatékonyságú szervezet létrehozására azonban nem került sor, működésére mégis példaként tekinthetünk

- A DATAR a miniszterelnök közvetlen irányítása alá tartozó, minisztériumközi szerv, melyet kormánytól függően egy-egy minisztérium felügyel. A DATAR előkészíti, előrendíti és koordinálja az állam által folytatott területfejlesztési politikát, működését egy kettős cél vezeti mely a regionális vonzerőt és a kohéziót hordozza magában. Működésének, célja minden területnek megadni a szükséges eszközöket egy fenntartható és kiegyensúlyozott fejlődéséhez a saját erőforrásaik felhasználásával
- A francia és a magyar területfejlesztés ügye is több minisztérium alá tartozik, Franciaországban a DATAR koordinálja az adott minisztériumok területfejlesztési feladatait, és összehangolja a munkát. Így a DATAR szakembereit különböző minisztériumokból delegálják, ebből a szempontból a francia adminisztrációban egyedülálló szervezet, mivel minden területfejlesztésben érintett minisztérium képviselteti magát e szervezetben, emellett a DATAR a régiókban is jelen van. Magyarországon ilyen jelentőségű minisztériumközi szerv egyenlőre nem jött létre.
- A modern területfejlesztés megjelenése Franciaországban egy párhuzamos intézményrendszert eredményezett. Az 1950-es években az Építésügyi és Urbanisztikai Minisztérium Területfejlesztési Igazgatósága és az Országos Tervhivatal is foglalkozott területfejlesztéssel, e kettősség a hatékonyság rovására ment így elhatározták, hogy egységesítik a területfejlesztés koordinációjáért felelős intézményrendszert, ekkor hozták létre a DATAR-t. A DATAR elsődleges feladata az volt, hogy összehangolja az addig meglehetősen szétszórtan működő területfejlesztéssel foglalkozó szereplők munkáját. Fontos szerepet vállalt 1963-ban a Párizs ellensúlyozására létrehozandó pólusvárosok kijelölésében és ettől fogva minden fontos állami területfejlesztési vállalkozásban.

Tézis 5: Mivel Magyarország jelenleg hasonló helyzetben van mint Franciaország az 1980-as években valamint a magyar területfejlesztési intézményrendszer francia alapra épül, jók az esélyei a francia módszerek magyarországi alkalmazhatóságának.

A francia módszerek s esetleges magyarországi alkalmazhatóságuk lehetőségétől jelentős eredményeket várhatunk. Mint az előzőekben láthattuk Magyarország esetében ugyanazt a 3 alap problémát találjuk, mint Franciaországnál. Mivel a két ország belső térszerkezeti problémái hasonlóak izgalmas azt megvizsgálni, hogy Franciaország milyen válaszokat adott ezekre a problémákra különösen, hogy Franciaország már az 50'-es években megpróbálta őket orvosolni. A francia területfejlesztés, mint láttuk számos eszközt vetett be ezek mérséklésére és az első kísérletek óta eltelt idő majdnem háromszor annyi, mint amióta létezik modern magyar területfejlesztés éppen ezért a francia próbálkozások, még ha sikertelenek voltak is jó iránymutatások lehetnek a magyar problémák megoldására irányuló kísérletek számára.

- A központosított magyar államszervezet hasonló struktúrákat épített föl a területfejlesztésben és a regionalizáció folyamatában, mint a francia a decentralizációs törvények előtt. Franciaországban ezeket a struktúrákat már decentralizálták mind a területfejlesztésben, mind a regionális politikában. A regionális egyeztető fórum és a területfejlesztési célú önkormányzati társulás megfeleltethető a francia megyeközi konferenciák és a különböző francia önkormányzati társulásoknak. A megye jelentős területfejlesztési kompetenciái pedig a regionalizáció előtti francia megyék szerepét birtokolják. Meg kell azonban jegyezni, hogy Magyarországon sok esetben a regionális gondolkodás hiánya vezet oda, hogy bizonyos források felhasználási hatékonysága csökken azáltal, hogy nem a megoldást és a problémát legjobban kezelni tudó megfelelő területi szinten költik el a megszerzett forrásokat.
- A tervszerződések magyarországi alkalmazhatóságának lehetősége, igen nagy sikereket érhet el mivel ez a keretszerződés, mint láthattuk jelentősen megnövelte Franciaországban a területfejlesztés és regionális politika hatékonyságát. Ha csak az állam és a régió között kötendő tervszerződések hatékonyságát vesszük figyelembe, e komplex tervezési módszer átvétele igen kedvező lehet Magyarországon. Még akkor is, ha nem regionális szinten, hanem megyei szinten kerülnek megkötésre, ám ehhez többek között elengedhetetlen a megyei gazdálkodási rendszer átalakítása úgy, hogy a megfelelő feladatokhoz megfelelő pénzeszközöket rendelnek hozzá. Meg kell azonban említenünk, hogy Franciaországban az állam fő partnere a területfejlesztésben a régió és nem a megye. Az esély a sikerre egy régiónál kisebb tércategória esetében kisebb így idővel szükség lehet egy megfelelő pénzeszközökkel rendelkező megyénél nagyobb tércategória bevezetésére akár területi közösségként vagy

igazgatási kategóriaként bár az is igaz, hogy Magyarország közigazgatási és területfejlesztési rendszere tércategóriák szempontjából épp ellenkező irányba tart, mint az a francia példa szerint a hatékonyság szempontjából kívánatos lenne. A tervszerződések ugyanakkor biztosítékot jelentenek az aláíró felek számára a szerződésben foglaltak betartására. Az állam számára a megyék által vállalt feladatok betartására a megyék és a szerződésekben szereplő önkormányzatok számára pedig a megfelelő pénzeszközök biztosítására jelentene biztosítékot. A tervszerződések ugyanakkor kormányzati ciklusok felett állnának így kényszerítve együttműködésre a különböző kormányokat és választott képviselőtestületeket. A szerződések emellett közös állami-regionális vagy Magyarország esetében megyei finanszírozása és esetleg a magántőke bevonása új lehetőségeket nyithatna meg a területfejlesztésben, ahogy történt az Franciaország esetében. A francia példa azt is megmutatja, hogy a tervszerződések jól beilleszthetők az EU-s források felhasználásába is.

- A fenntartható területfejlesztés és a környezettudatos területfejlesztés a környezet védelme a Voynet törvény óta a francia területfejlesztés fontos eleme lett Ennek jegyében törekszenek a fenntarthatóság és a regionális vonzerő növelésére, ez jelenleg már beépült a magyar területfejlesztési gyakorlatba. A versenyképességi pólusok politikája is a fenntartható területfejlesztés jegyében született. A versenyképességi pólusok politikájának magyarországi megfelelője pedig a magyar pólusprogram.
- Mint azt a területfejlesztés franciaországi történetéből láttuk a regionalizáció elsődleges kiváltó oka Franciaországban a területfejlesztés volt, Magyarországon is hasonló volt a helyzet a rendszerváltás után, ám hazánkban a megkezdett regionalizáció után a közelmúltban visszatértek a megyéhez. A francia területfejlesztésben jelenleg a hangsúly a regionális szinten van. Ennek segítségével a francia területfejlesztés jelentős eredményeket ért el az ország térszerkezetének átalakításában, és az ország versenyképességének fokozásában, valamint a területi erőforrások újszerű hasznosításában, éppen ezért az ismertetett francia regionális rendszer magyar területfejlesztés számára értékes segítséget nyújthatott volna a régiók Európájába való átmenet elősegítésére.
- A francia módszereket hazánkban azonban, nem lehet teljes körűen alkalmazni. A magyarországi fejlesztéspolitika jelenleg egységes receptekre épül, és ezen fejlesztési elképzelések a franciaországi tervezéshez képest nem veszik kellő mértékben figyelembe a regionális különbségeket. Hiányzik a regionális szint önértékelő kompetenciája mely Franciaország esetében a regionális tervdokumentumokban jelen van. Hogy a megyei szint képes lesz-e hasonló struktúrák kiépítésére Magyarországon azt egyelőre nem lehet minden kétséget kizáróan eldönteni.

Tézis 6: Nord-pas-de-Calais Régió határon átnyúló kapcsolatokra támaszkodva sikeresen alkalmazkodott a területfejlesztés XXI.-századi kihívásaihoz. A Lille-Rubaix-Tourcoing-Tournai Eurometropolisz világviszonylatban is új területfejlesztési eszköz sikeresnek bizonyult, segítségével Lille és a Lille-i Városi Tér sikeresen vette föl a versenyt az Île-de-France Régióval és Párizssal, valamint a belga oldal perifériális helyzetben lévő településeit is sikeresen egy élő gazdasági térséghez kapcsolta. Kutatásaim alapján úgy vélem, hogy Debrecennek az Észak Alföldi Régióknak is jó esélyt kínálhat egy ilyen Eurometropolisz kialakítása, mely a már megkezdett DebOra Eurometropolisz Projektben valósulhatna meg.

A Nord-Pas-de-Calais régióban még 1966-ban megalakult Lille Metropolisz Városközösség (Lille Métropole Communauté Urbaine) egy önkormányzatok közötti együttműködés, közintézmény státusban, mely Franciaországban az elsők között szerveződött meg városközösségeként.

2010-es önkormányzati reform után útalakult a Lille Metropolisz Városközösséggé mely az egyik alapja volt a Lille-Rubaix-Tourcoing-Tournai Eurometropolisznak.

A Nagy-Lille Agglomeráció, Franciaország második legnagyobb gazdasági tere a főváros Nagy-Párizs után. Fejlődését részben a Lille Városközösségnek részben az itt kialakított Eurometropolisznak köszönheti.

A Lille-Rubaix-Tourcoing-Tournai Eurometropolisz az első Európai Területi Együttműködési Csoportosulás. Létrejött a sok évre visszanyúló francia-belga együttműködésnek és a Lille Metropolisz Városközösség és a francia illetve a belga állam fogadókészségének köszönhető. Megalkotásakor a cél a francia-belga határon átnyúló együttműködés elmélyítése volt. Az Eurometropolisz egy igen széleskörű együttműködés melyben részt vesz a Lille Metropolisz Városközösség, Nord megye, Nord-Pas-de-Calais Régió, a Francia Állam, Hainaut és Nyugat Flandria tartományok valamint a Belga Állam és az eurometropoliszt alkotó 147 település. Ezért elmondható hogy a határon átnyúló együttműködések legmagasabb és legjobban elmélyült formája jött így létre. Az eurometropolisz 3 533, 5 km²-en terül el lakossága 2 100 000 fő. Feladatai a francia-belga határon átnyúló együttműködések erősítése, a területi koherencia kialakítása a határ két oldalán. A részt vevő önkormányzatokat célkitűzéseinek és stratégiáinak támogatása, koordinálása, megvalósítása. Megkönnyíteni az eurometropolisz területén élők mindennapi életét.

Európa első ilyen kezdeményezése mely a maga nemében egyedülálló, mivel most először történt meg a területfejlesztés és a határon átnyúló kapcsolatok történetében hogy az együttműködésben részt vevő terület valamennyi hatósága és közössége részt vesz az együttműködésben a településektől a régiókon keresztül egészen az államig mindkét érintett ország területén. A területi összetartozás elvén szerveződik éppen ezért igen hatékony.

Ezért a nemzetközi együttműködések és a terület-és településfejlesztés legmagasabb szintű és leghatékonyabb eszközének tekinthető mely a jelenlegi ismereteink alapján a leghatékonyabban valósítja meg a terület és településfejlesztés elsődleges célját, azaz a területen élő lakosság életkörülményeinek a javítását a felmerülő igények kielégítését és ezt ötvözi a határon átnyúló kezdeményezések előnyeivel.

Az Észak-alföldi Régió területén szintén megtalálható egy Eurometropolisz kezdeményezés. Ennek egyik alapja a Kárpátok Eurorégió melyből kiindulva létrejött a Bihar-Bihor Eurorégió mely együttműködésből később megszületett a magyar-román Debrecen-Nagyvárad Eurometropolisz kialakításának ötlete.

Az Eurometropolisz alapjai a francia-belga esethez hasonlóan jók. A két határmenti megye és a két megyeszékhely kapcsolatai hagyományosan jók, ugyanakkor a francia-belga helyzethez hasonlóan a határ mindkét oldalán megvan a közös nyelv mely annak ellenére is fontos összekötő kapocs, hogy az említett terület kétnyelvű, ahogyan az eurometropoliszok is azok.

Mindkét megyeszékhely specializáltsága és egymástól való kis távolságuk valamint a területen található sűrű településhálózat jó alapot ad egy Eurometropolisz létrehozására. Jelenleg azonban sem a politikai helyzet sem az infrastruktúra fejlettségi nem kielégítő fejlettségű.

A területnek Tudományos-Oktatási, Gazdasági, Közlekedési, Kulturális, és Idegenforgalmi szempontból célszerű együttműködni, mivel ezeken a területeken már létezik az együttműködés valamilyen formája. Emellett célszerű felhasználni a francia –belga eurometropolisz tapasztalatait az intézményi infrastruktúra illetve a gazdasági együttműködés területén melyek az eurometropoliszok alapját képezik.

Megfontolandó egy Debreceni Városközösség létrehozása mely összehangolja az agglomeráció településeinek fejlesztési feladatait, akár egy területfejlesztési célú önkormányzati társulás keretein belül is.

6. A kutatás legfontosabb eredményei és gyakorlati hasznosíthatósága:

Franciaország a XX. században levetkőzte a hagyományos központosított államszervezetből adódó a területfejlesztést és a regionalizációt is mélyen érintő problémáit és átalakult egy viszonylag decentralizált és regionalizált állammá. Ezt a decentralizációt leginkább a területfejlesztés és a területi tervezés indukálta, az első regionalizálási törekvések igaz hogy katonai védelmi jellegűek voltak, ám nem szabad elfeledkeznünk arról, hogy a fő mozgatórugó a későbbiekben a gazdasági fejlesztés és ezen keresztül maga a területfejlesztés területi tervezés volt. Így a francia államszervezet és közigazgatási rendszer átalakulásának, átalakításának indukálója volt a XX. században. A két ország hagyományos centralizáltsága a történelem folyamán mindvégig megvolt, de Franciaország a XX. század első negyedében a regionalizálás útjára lépett ezzel párhuzamosan jelent meg a modern területfejlesztés, mint gazdaságfejlesztési eszköz. Ez a folyamat Magyarországon csak az 90-es években indult meg és akadozva haladt, jelenleg a megyék megerősítésével teljesen le is állt. A központi hatalom fejlődése és kapcsolata a két állam gazdaságával, valamint a területfejlesztéssel egyértelműen hasonló a két ország esetében. A kérdés jellegéből adódóan ez természetesen nem meglepő.

Franciaországban néhány kutató már most úgy gondolja, hogy a jelenlegi régióhatárok nem megfelelőek az ország hatékony működéséhez és mindenképpen módosítani kellene azokat, így csökkentve a régiók számát, hatékonyabbá téve azok működését. A közelmúltban kibontakozott pénzügyi világgazdasági válság átmenetileg konzerválta a problémát, ám a vita tovább folyik a szakma szempontjából.

Franciaországban több pólusprogram és a decentralizáció vívmányainak köszönhetően jelenleg több regionális nagyváros például Lyon, Marseille, Lille a főváros Párizs ellenpólusává vált, és ha csak részben is, de sikeresen ellensúlyozza azt. Magyarországon ilyen súlypontnövekedésről nem beszélhetünk. A két kiválasztott régió esetében fontos hasonlóság a Franciaországban már egy ideje működő Lille-Rubaix-Tourcoing-Tournai városi tér erurometropoliszá alakulása, valamint az Észak-Alföldi Régió esetében a most éledező Debrecen-Nagyvárad eurometropolisz a DebOra Projekt beindítása mely együttműködések a területfejlesztés és a határon átnyúló együttműködés új minden eddiginél magasabb szintű formái. Franciaországban és Magyarországon, mint azt a területfejlesztés története alapján láthattuk fontos szerepet töltek be a regionális kutatások a regionális illetve az országos tervezésben. Ez Franciaországban jelenleg is így van, a kutatások összehangolásáért és megfelelő felhasználásáért a DATAR felelős, Magyarországon azonban a központi kormányzat befolyásoló szerepe jelenleg erősebb, mint Franciaországban, így a kutatásokat az egyes szakterületek felelősei hozzák meg, tehát nincs meg a megfelelő hatékonyságú koordináció.

Kutatásaim során bebizonyosodott, hogy Franciaországban jelentős eredményeket csak akkor sikerült elérni a térszerkezeti problémák megoldásában, amikor az állam hajlandó volt lemondani bizonyos kompetenciákról és megindította a decentralizációt. Igaz ez a decentralizáció igazi francia utas decentralizáció volt mégis hatékonysága kézzel fogható. A regionalizáció betetőzésével olyan területfejlesztési energiák szabadultak föl melyekről egy centralizált államban nem is álmodhattak. A régiók területi közösséggé válásával a tervszerződések addig nem látott hatékonyságú eszközökké váltak a terület és gazdaságfejlesztésben. A régiók saját bevételeik lévén képesek voltak valódi alulról jövő kezdeményezéseket létrehozni és támogatni és érdekeiket hatékonyan képviselni és segíteni a regionális tervekben is. Az egykori egyensúlyteremtő központok ma Párizs ellenpólusaiként funkcionálnak és jelentősen csökkentették a regionális különbségeket.

A francia módszerek sikeresen, de legalábbis a francia eredményekhez mérhető határfokkal alkalmazhatók Magyarországon is lévén hasonló térszerkezeti problémái vannak egy hasonló világgazdasági helyzetben ezekre hasonló válaszokat adhat és sikerrel veheti a XXI. század területfejlesztési kihívásait.

Nord-pas-de-Calais Régió valamint a Lille-Rubaix-Tourcoing-Tournai Eurometropolisz sikeres példájának megismerése lehetővé teszi az ott alkalmazott módszerek későbbi az Észak-Alföldi Régióban való alkalmazását és ennek köszönhetően új dimenziók nyíltak meg mind a régió mind a DebOra Eurometropolisz Projekt fejlesztésében és kiteljesítésében.

Meg kell azonban jegyeznünk, hogy a két ország között jelentős szemléletbeli különbségek is vannak. Ez nem csak az eltérő történelmi, kulturális fejlődésnek, de a gazdasági fejlettségnek a természeti adottságok jobb kihasználásának és az Európai Unión belüli eltérő szerepnek is köszönhető. A fentiek fényében hagyományos gazdasági összehasonlításuk nem lett volna szerencsés. Amint láttuk hasonló közigazgatási rendszerüknek-itt elsősorban a jelentős hagyományokkal rendelkező megyerendszerről van szó-, a történelem során az állam túlélését is biztosító centralizált államszervezetüknek, a főváros túlzott társadalmi-gazdasági súlyának, illetve a területfejlesztés rendszer hasonlóságainak köszönhetően jól összehasonlíthatóvá váltak.

Összegzésként elmondható, hogy Franciaországban a regionalizáció elősegítője a XX. század közepén a területfejlesztés volt, mivel a megyék területfejlesztési lehetőségei már meghaladták a megyei keretet és szükség volt azok kibővítésére. De a DATAR és a francia területfejlesztés intézményrendszere sem tudott volna sikereket elérni egy jól szervezett a kor igényeinek (és nem az Európai Unió elvárásainak) megfelelő régiórendszer nélkül. A regionalizáció és a területfejlesztés ebben az időben jobban, mint azelőtt és azután bármikor kölcsönösen formálja egymást. Ez a kettősség a francia régiókat egészen az 1980-as évekig elkísérte, akkor ugyanis gazdaságfejlesztő szerepük mellé jelentős kompetenciákat kaptak mind a központi kormányzattól, mind a megyéktől.

A kutatás központi célkitűzése miszerint vannak hasonlóságok a francia és a magyar területfejlesztés között a fenti hipotézisek illetve a kutatás egésze szempontjából bebizonyosodott. Nemcsak a hasonló térszerkezeti problémák, a megyerendszer hasonló fontossága mutatható ki, hanem a regionális szint megjelenése a központi hatalom állandó gyámkodása mellett illetve a területfejlesztés és intézményrendszerének párhuzamosságai is.

Magyarország számára e hasonlóságok és maga az összehasonlítás is azt jelenti, hogy érdemes az ország jövőbeli fejlesztési döntéseinél figyelembe venni a Franciaországi tapasztalatokat, illetőleg keresni a párhuzamokat a két ország területfejlesztési kérdéseiben, hiszen ezen összehasonlítások támpontot adhatnak a felmerülő problémák kezelésére illetőleg azok megoldására is, így hozzájárulva Magyarország fejlődéséhez.

1. Les objectifs de la recherche

Mon premier objectif, ou la question fondamentale de ma thèse: Quel est le message d'aménagement du territoire français pour l'aménagement du territoire hongrois? Et quelles sont les différences et les ressemblances entre les deux pays concernant la pratique d'aménagement du territoire; du système d'aménagement du territoire et la politique régionale qui le détermine; et le système territoriale –aux niveaux macroregional, regional, et local dans le passé et le présent en observant le futur - qui vient les activités énumeraient.

Quel est le message d'aménagement du territoire et d'aménagement urbain français et le système régional français fonctionnant pour l'aménagement du territoire hongrois? C'est-à-dire: la comparaison d'aménagement du territoire français et hongrois en présentant d'une façon générale et par des exemples concrètes. Comment appliquer les expériences françaises à la Hongrie en ce qui concerne d'aménagement du territoire; et comment on peut appliquer les méthodes françaises dans la pratique d'aménagement du territoire hongrois.

Mon objectif en perspective: représenter les méthodes françaises qu'on n'a pas appliqué jusqu'aujourd'hui en Hongrie, l'analyse des possibilités de l'application de ces méthodes dans le système d'aménagement du territoire hongrois de cette façon en donnant de l'aide pour la politique régionale et l'aménagement du territoire hongrois dans l'avenir – évidemment à la base des expériences françaises.

Lors de la première partie de ma recherche je pose la question: Pourquoi la France?

Mais si nous observons bien l'histoire d'aménagement du territoire français au XXème siècle; et les relations complexes entre la régionalisation et le système d'état, l'aménagement du territoire, et la politique régionale; alors la réponse est faite.

Car la France du XXème siècle a abandonné ses problèmes-concernant l'aménagement du territoire et de la régionalisation- qui remontait au système d'état centralisé traditionnel et il a été transformé en un état décentralisé et régionalisé.

Cette décentralisation a été induite par l'aménagement du territoire et par la planification régionale. Les premières démarches pour la régionalisation venaient de la défense nationale et les stratégies militaires mais parmi les principales causes il faut mentionner le développement économique et la planification territoriale et l'aménagement du territoire.

De cette façon c'était, le premier moteur de la transformation du système d'état et de l'administration française du XXème siècle.

Il existait auparavant une centralisation traditionnelle dans les deux pays lors de l'histoire, mais la France a mis en chemin la décentralisation dans la première partie du XXème siècle et parallèlement de ce phénomène on peut voir l'apparition d'aménagement du territoire moderne. La centralisation des deux pays persistait pendant leur histoire.

Ce phénomène ne commençait en l'Hongrie que pendant les années '90 et ne progressait que lentement et avançait d'un moyen saccadé.

Naturellement l'aménagement du territoire moderne était présent en Hongrie depuis les années 1950 mais la situation était pareille en France, ce n'était qu'un moyen de développement de l'économie.

Comme en Hongrie nous ne pourrions pas parler de vraies régions qui fonctionnent à la base de la municipalité régionale, mais on pourrait trouver des régions planification et statistique. Lors des derniers dix ans le système régional hongrois a déperissé étant donné qu'il n'y avait pas de bases socio-économiques communes.

Actuellement tant dans le département la principale catégorie spatiale que dans l'administration et l'aménagement du territoire en Hongrie comme en France encore jusqu'aux années '80 et –qui a d'importantes bases historiques dans tous les deux pays.

Tous les deux pays ont - comme caractère commun - un système d'état et un système territorial centralisé et une base importante du département qui sert d'appui à l'utilisation du pouvoir central

Dans tous les deux pays le département avait un rôle important au cours de l'histoire: La Hongrie a été accompagnée durant mille ans de son histoire de l'état et d'une structure contemporaine avec de l'état hongrois.

Et selon l'opinion de certains chercheurs français les départements peuvent s'identifier par la Révolution. L'acquis le plus important de la Révolution dans le domaine de l'administration en France sont les départements. Ce système était fondé sur la base de l'égalité mais après cette catégorie spatiale était sacrifiée au pouvoir central.

Par conséquent la réforme du système départemental était problématique dans tous les deux pays. La fonctionnalité, le pouvoir et vouloir politique, la tradition, et les sens nostalgiques ont influencé la régularisation du problème.

Le département comme moyen du pouvoir central accompagnait l'histoire des deux pays, en Hongrie depuis des premières années en France de la Révolution. On avait un moyen important de pouvoir central dans l'administration et aussi dans la politique de développement. Mais en France les départements ont offert une grande partie de ses compétences aux régions, mais en Hongrie ce processus depuis son début a été vidé et après l'a fait un contre-fil grâce aux régions hongroises n'ayant pas de racines dans l'histoire de la Hongrie et il n'ont pas le vouloir politique non plus. Le département pendant longtemps avait le moyen du développement économique, mais la région-ou la plus grande catégorie spatiale que le département qui n'a pas nommé région- était présent parallèlement dans la planification économique en France comme une forme pratique et réelle mais en Hongrie une comme forme théorique. Si on observe les XIX.-XXème siècles il nous apparaît un phénomène qu'on peut trouver en Hongrie contemporaine aussi: une fluctuation entre le département et la région dans le développement économique et aménagement du territoire concernant les compétences. En France ce processus était achevé par la victoire de la région et aujourd'hui on ne parle pas de la redépartementalisation. Mais la Hongrie, grâce aux intérêts politiques retournait au système départemental et

la région retrogradait à une catégorie statistique simple. C'est en vain que se passe le déperissement des régions en Hongrie, on aurait besoin d'une catégorie spatiale plus grande que le département dans la planification territoriale. Et peut-être ce serait la région à la base de l'économie. Comme l'exemple français que nous montre, le département est une catégorie trop petite dans le développement du territoire et aurait besoin d'une catégorie plus grande, ce serait pareille aux conférences interdépartementales françaises qui existaient dans la première partie du XXème siècle. Mais selon l'exemple que l'histoire française nous présente, ces conférences n'auraient pas assez d'efficacité. Au préalable on mentionnait le contact entre l'histoire et le système départemental, en France et en Hongrie aussi le département a un rôle nostalgique. Les gens se sentent à «hajdusagienne» «szabolcsienne» ou «borsodienne» que région « nord-planienne».

Selon l'opinion de plusieurs chercheurs français, les frontières contemporaines des régions françaises n'ont pas été capables au fonctionnement efficace de la France et pour cette efficacité on devrait les modifier en diminuant ainsi le nombre des régions en augmentant l'efficacité de ses fonctions. La crise fiscale mondiale actuelle a conservé le problème, mais la discussion continue entre les chercheurs.

Une autre question intéressante est le contact entre le système d'état, le pouvoir central, et l'aménagement du territoire.

L'évolution et contact du pouvoir central avec l'économie et l'aménagement du territoire des deux états ressemblent formellement au cas de deux pays. Selon le caractère de la question ce n'est pas étonnant.

J'ai fait la comparaison sur le niveau des pays (NUTS I) et sur le niveau régional (NUTS II) j'ai choisi deux régions concernant tous les deux pays.

En cas de la Hongrie la région examinée est la région Nord-Plain Hongrie, en cas de la France j'ai choisi la région Nord-Pas-de-Calais

Je m'occupe de la dichotomie capitale-champagne, cette enquête est indispensable pour la découverte et pour la diminution des inégalités du système spatial et des disparités régionales car le règlement de ces problèmes sont les premiers objectifs de l'aménagement du territoire et la politique régionale dans tous les deux pays.

Dans le choix les deux régions étaient un rôle important la transformation de l'aire urbaine Lille-Rubaix-Tourcoing-Tournai à eurométropole fonctionnant et la fondation de l'eurométropole Debrecen-Oradea/Nagyvárad/ une coopération entre Debrecen et Oradea/Nagyvárad/ c'est le Projet Eurométropole DebOra. Ce type de coopération est le plus haut niveau de l'aménagement du territoire et de coopérations transfrontalières.

Lors de ma recherche je voudrais présenter les objectifs suivants:

- Je voudrais faire connaître à la base du passé historique les causes de la formation de l'état centralisé et le système territorial centralisé.
- La comparaison de l'aménagement du territoire français et hongrois du point de vue des derniers 50 ans: comment l'aménagement du territoire diminuait l'importance de la capitale dans le système territorial des deux pays et comment dissoudait modérément les différences territoriales et comment il dissoudait le système territorial monocentral. Les relations entre les deux régions de la capitale, la capitale et les autres centres régionaux comment ils dissoudaient les différences du système territorial?
- Comment on a réussi de trouver une catégorie territoriale idéale et utilisable dans la planification territoriale? Et comment le département déterminait le système territoriale des deux pays aujourd'hui et autrefois.
- Peut-on adapter les expériences françaises ou non dans la politique régionale hongroise dans le système de l'aménagement du territoire hongrois. Et de quelle façon peut-on les utiliser pour la dissolution des problèmes territoriales hongrois et dans la transformation du système de l'aménagement du territoire hongrois.
- L'un des objectifs c'est la représentation de certain essai réussi d'adaptation d'un pôle d'équilibre et d'une territoire périphérique. Est-ce qu'une coopération transfrontalière régionale peut avoir du succès dans le rattrapage des territoires périphériques. Est-ce que des coopérations transfrontalières et l'aménagement du territoire serait le comble de l'eurométropole en tant que la possibilité de l'aménagement du territoire pour le développement économique dans le cas de la Région Nord-Plan (Hongrie) et la Région Nord-Pas-de-Calais(France). Est-ce que les régions pourraient devenir contrepôles, pôles des compétitivité régionaux contre la capitale.

2. Les hypothèses de la recherche:

Pour l'accomplissement de ces objectifs je voudrais faire les recherches suivantes/

1a.) Étudier les unités territoriales de l'aménagement du territoire. (espace national, régional, local).

Hypothèse 1: Selon de mes recherches précédentes je suppose que dans les deux pays examinés, on a des analogies de l'évolution de structure d'état centralisé et du système territorial

Hypothèse 2: D'après mes recherches et mes expériences je suppose que la France était parmi les premiers pays voulant diminuer le système territorial monocentral, et la Hongrie envisageait comme exemple ces essais et essayait les adopter

Hypothèse 3: Dans tous les deux pays –au XIXème -XXème siècles le système départemental étaient la base de l'administration. Puis pendant les dernières décennies tous les deux pays tendait à trouver une unité idéale et efficace dans l'aménagement du territoire et développement du territoire. Je voudrais examiner pourquoi la régionalisation de la France a connu un tel succès et par contre quelles sont les causes de l'échec de la régionalisation hongroise.

Hypothèse 4: je suppose que la DATAR est une institution qui n'a pas d'antécédent en Europe et en Hongrie. Mais il a influencé l'aménagement du territoire hongrois.

Hypothèse 5: Comment les expériences françaises étaient appliquées dans l'aménagement du territoire hongroise et en quelle mesure il nous est utilisable et nous est offre de possibilité pour la diminution des déséquilibres du système territoire hongrois.

Hypothèse 6: En traitant la bibliographie internationale et française j'aurais voulu prouver que un contrepoint ou une territoire périphérique à la base de coopération transfrontalier aurait-il du succès au point de vue l'aménagement du territoire ?- Lors de mes recherches j'examinais la réussite dans ce domaine en observant la région Nord-pas-de-Calais (Eurometropole Lille-Rubaix-Tourcoing-Tournai), - La question la plus importante: comment on pourrait appliquer ses résultats dans la situation de la région Nord-Plaine Hongrie et à Debrecen.

3. Méthodologie de la thèse - Les méthodes utilisées à la recherche et leurs applications pratiques.

Au point de vue la méthodologie la thèse est une recherche comparative. C'est l'analyse comparative de la politique régionale et l'aménagement du territoire français et hongrois. Dans le cas de la France c'est la période à partir des années 20 du XXème siècle jusqu'à nos jours. Dans le cas de la Hongrie c'est la présentation des événements des 50-60 années passées. Les deux pays examinés et les régions choisis se sont confrontés à-peu-près des mêmes problèmes à cause de la système territorial, l'histoire et le fort pouvoir central. Dans certains cas on a réagi de la même façon aux problèmes- dans d'autres cas les réponses étaient différentes. Comme en France l'aménagement du territoire moderne précède celui de la Hongrie de plus de 20 années les succès de méthode et les meilleures expériences peuvent être exemplaires pour la Hongrie. Ainsi j'ai fait ces comparaisons avec une décalage de 20-30 ans. Dans certains cas ces problèmes ne rendent pas possibles ces décalages qu sur le niveau historique. Lors de mes recherches j'ai utilisé des documentations de la DATAR et la VATI-TEIR et les données statistiques de la KSH et l'INSEE.

4. Les résultats de recherche et les conclusions

Mon objectif dans ma thèse est de prouver qu'il y a des parallèles, il existe une évolution comparable entre les deux pays au point de vue de l'histoire et les manières de l'aménagement du territoire, et du système l'aménagement du territoire français influençant l'aménagement du territoire et politique régionale hongrois. Pour cet objectif je m'occupais de l'histoire et des manières de l'aménagement du territoire français et hongrois. Et j'ai fait la comparaison de deux pays pour je prouver mes hypothèses.

Lors de mes recherches je prouvais qu'il y a des analogies, et des ressemblances dans l'évolution et dans l'histoire des deux pays concernant l'aménagement du territoire et politique régionale.

Le perspective de ma thèse est de représenter les moyens encore non appliqués dans l'aménagement du territoire et politique régional hongrois

Selon mes recherches les 6 hypothèses prouvent les thèses suivants:

Thèse 1: Lors de ma recherches les présomptions se sont vérifiées à la base de l'analyse de l'histoire que les causes des centralisations des deux pays sont pareils et les problèmes des systèmes territoriales- systèmes territoriales monocentrales, les inégalités territoriales- ont les mêmes causes. Notamment, l'évolution historique des deux pays, et le fort pouvoir centrale qui vient de cette évolution, l'autre cause importante l'absence des sources suffisants étaient

Le fort pouvoir central -en France et en Hongrie

Le survivance de la France au cours de l'histoire est due à la forte concentration du pouvoir politique et du système d'Etat. On pouvait trouver les territoires des minorités nationales situation périphérique dans tous les deux pays. Le pouvoir centrale de nos jours est fort en Hongrie et cet état est fort semblable à la situation française d'avant la décentralisation.

Le système étatique monocentrale est l'élément de l'administration et l'aménagement du territoire français dès les premiers temps. On peut trouver cet élément dans la système hongrois aussi. En France le système territoriale centralisé de l'Ancien Régime était transformé à un système décentralisé et à la base est une égalité créée par la Révolution, mais grâce les Jacobins et Bonaparte Napoleon ce système était recentralisé. Cette centralisation est déterminée des pays jusqu'à des années 1980, mais dès les premières décennies du XXème siècle on a cherché les possibilités de décentralisation et régionalisation. En Hongrie lors du féodalisme après la période Habsbourgienne et puis le temps de Autriche-Hongrie la centralisation était déterminable. Après la Traité de Trianon cette centralisation était plus marquée au point de vue du système territoriale et lors de l'époque socialiste restait forte jusqu'au changement du système politique. La différence fondamentale entre les deux pays qu'aujourd'hui la France est un pays décentralisé et régionalisé mais la Hongrie est considérée comme un pays centralise au point de vue du système de l'administration et l'aménagement du territoire. Le système territoriale des deux pays montre plusieurs ressemblances. En Hongrie pendant les années 1950 on peut s'occuper des mêmes problèmes qui existent en France.

Selon l'opinion de certains chercheurs le survivance de la France au cours de l'histoire est due à la forte concentration du pouvoir politique et du système d'Etat. Au cours de ma recherche je m'occupe de ressemblances de trois domaines entre les deux pays: le concentration du pouvoir d'Etat centrale dès l'origine jusqu'à nos jours, le rôle important des départements dans le système territoire et l'administration, et le monocentral système territoires Dès l'origine le fort pouvoir central est la propre qualité de la France. L'Etat français a été organisé autour de la Comté Île de France par les premiers rois français. Au cours l'expansion territoriale postérieur on devait intégrer les nouvelles territoires. L'intégration territorial on pouvait fonctionner avec la tutelle, avec le maintien ; un fort pouvoir centrale. Jusqu'à la fin d'Ancien Régime ce pouvoir central est resté assez massif. La Revolution annule la Monarchie et on

voudra faire un nouveau système administratif. La base du nouveau système administrative étaient des départements. L'origine de ce système était l'autonomie mais grâce à plusieurs influences intérieurs et extérieurs et leur effets est devenu un modèle centralisé. Les Jacobins avaient commencé la centralisation du système départemental et c'est Bonaparte Napoléon qui l'a achevée. Ce système administratif demeurait jusqu'à la décentralisation dans les années 1980. La réforme de l'État a réformé toutes les collectivités territoriales. Dès les années 1980 les régions ont joué un rôle plus important de système administratif français. Jusqu'à cette époque les régions n'avaient que les compétences et les fonctions dans le domaine du développement économique. Les régions, par les lois de décentralisation (et après la première élection régionale en 1986) ont reçu les mêmes droits que les autres collectivités territoriales et sont devenues de vraies collectivités territoriales.

Mais leur rôle et leurs compétences dans le domaine de l'aménagement du territoire se sont affermis sous cette époque (par la conclusion des plans entre l'État et les régions). On peut mentionner la politique de l'Union Européenne qui considère les régions comme les moyens et la base de l'aménagement du territoire et de développement territorial.

Dans le cas de la Hongrie la situation est pareille. Quant à l'État hongrois on a fondé le pouvoir royal fort et ce pouvoir a été organisé autour d'un centre de la Royaume Hongroise. La base de système territoriale et administratif hongrois : ce le département. Le système départemental hongrois est contemporaine de l'État hongrois. La base du pouvoir royal et représentation du roi au niveau territorial était le département au cours de l'Histoire. Il faut savoir que le territoire de l'État hongrois au cours des siècles change systématiquement. Dès le Moyen Âge, jusqu'au traité de Trianon, l'État Hongrois avait un plus grand territoire, qu'aujourd'hui et la composition nationale et plus variée qu'aujourd'hui. Sous l'occupation turque le pays a été divisé en trois parties (Un territoire occupé, un royaume hongrois, et un grand-principauté transylvanie-hongrois). Cette situation a favorisé le régionalisme et à l'identité locale surtout au cas de Transylvanie. Dans l'ère de Habsbourgeois on a essayé de réorganiser le pays autour de Vienne mais Budapest est resté le seul centre de région du Bassin Carpates.

De l'ère le Dualisme l'Autriche-Hongroise Budapest est devenu le plus importante centre de la Hongrie et le plus importante et le seul grand ville de la Bassin Carpates. Son importance dans le Bassin Carpates est et était plus grande que son concurrent Vienne.

On peut dire qu'avant la Première Guerre Mondiale les deux pays se rassemblaient beaucoup et sont facilement ressemblables. La centralisation de la Hongrie avait le même niveau qu'en France. En Hongrie il y a eu un centre nationale, Budapest, jusqu'à la décentralisation; en France Paris était dans la même situation. Tous les deux pays ont organisé un centre et pour ce centre ils n'avaient pas encore des contre-pôles et toutes les deux capitales avaient et ont un très grande gravité démographique et économique que son environnement (Autre parties du pays). La base du système administratif de tous les deux pays était le département, et les régions historiques n'avaient pas grande importance. (On pouvait trouver les territoires des minorités nationales situation périphérique dans tous les deux pays). Dans tous les deux pays la capitale était évoluée et les territoriales périphériques et les territoriales frontières étaient sous-développées et on peut divisé une grande région évoluée et sous-développée. La capitale était le plus évoluée dans tous les pays à tous les niveaux.

Après la Première Guerre Mondiale, la Hongrie se trouve dans une nouvelle situation. La superficie du pays a diminué: de 324 411 km² à 93 030 km². La Hongrie a perdu le 2/3 du territoire national et 64 % son population. (La population du pays a diminué de 20 837 000 personnes à 7 516 000 personnes). On a créé un pays homogène national et dans les pays voisins sont restés une grande minorité nationale hongroise. Après la Première Guerre Mondiale le territoire hongrois, le bassin Carpatin, a été divisé dans des états différents (en 1922 il y avait un seul vrai état national: la royaume Hongrois {~96% hongrois}). Dans cette situation, l'importance de la capitale est plus augmenté que pendant l'époque d'avant guerre, entre les deux guerres mondiales. Le premier but de la politique hongroise était la révision territoriale. Cela a gardé le même système départemental qu'il y avait avant la guerre mondiale. Après la Deuxième Guerre Mondiale, dans l'époque socialiste, toutes les choses et les décisions ont servi le développement économique et industriel. Cela a déterminé toutes les décisions qui concernaient l'aménagement du territoire. Parallèlement peut mentionner que le pouvoir politique est resté centralisé et le système départemental a servi ce pouvoir politique. Le rôle des départements reste très important jusqu'aux années 1990 et on peut dire jusqu'à nos jours. Mais la plus grande partie de l'influence de l'Union Européenne on a fondé des régions avec des compétences dans le domaine du développement économique aménagement du territoire et de développement territoire. Le pouvoir centrale de nos jours est fort en Hongrie et cet état ressemble beaucoup à la situation française avant la décentralisation.

Les expériences pour la transformation du système territoire avait du succès en France. Mais en Hongrie il n'y a pas des vouloir pour cette transformation. Les problèmes du système territoriales ont des ressemblances entre les deux pays. Le système hongrois -pareil au système français- a trois grands problèmes. La capitale avait un plus grand poids démographique et elle était plus développée que les villes de campagne de tous les points des vues. Il n'y a pas des vrais contre-pôles et de villes régionaux, plusieurs territoires entre les frontières ont perdu leur centre local (ce problème est né après le traité de Trianon: les pays voisins ont reçu la ville mais les territoires qui étaient attachés sont restés en Hongrie). Les territoires ouest nord-ouest sont plus développés que les territoires est sud-est et nord-est. Les trois grands problèmes du système hongrois sont toujours vivants.

- *Le problème capital-campagne:* Tout les deux pays ont un problème: la trop grande gravité de la capitale au point de vue démographique et économique aussi. Tous les deux pays ont essayé de créer les contre-pôles les métropoles équilibré de manière variée.

- *Le problème centre et périphérie*: Ce problème remonte à l'histoire et à la géographie des deux pays, mais les causes sont les mêmes. Ces causes sont le pouvoir central fort et la concentration du pouvoir économique dans les territoires centraux, et les inégalités entre des territoires central et périphérique dans le pays.
- *Le problème nord-est-sud ouest en France et le problème ouest nord-ouest/ est en Hongrie*: Les causes de ce problème sont pareils- ce dernier problème en France peut être expliqué par l'expansion du pays et les territoires des minorités nationales et l'affaiblissement du pouvoir central à plus situé plus loin du centre. En Hongrie on peut expliquer par la situation et la déterminalisation géographique, le concours entre Budapest et Wien, le Traité de Trianon, et la transformation économique dans le changement du système politique.

Thèse 2: Le premières démarches pour résoudre le système territorial monocentrale passé en France lors de l'histoire et en Hongrie- cet essai servait de modèle à son programme de pôles en 1971

Entre les ressemblances du système territoriale et l'aménagement du territoire français le point le plus important est la question des contrepôles. Cette question est très remarquable et il y avait plusieurs programmes de contrepôle lors de l'histoire de l'aménagement du territoire des deux pays

Il serait très intéressant de s'occuper du système territoriale hongrois avant et après la Première Guerre Mondiale parce que le territoire du pays a diminué fortement après la Contrat de Trianon. Cet événement fortement influencé les fonctions territoriales et l'a transformé presque tous les cas. Avant la première guerre mondiale la superficie de Royaume Hongrois était 324 411 km² sa population était 20 837 000 personnes, la partie la capitale de cette population était 880 000 personnes et la population de deuxième ville hongroise était près de 100 000 personnes. Pendant la Monarchie de l'Autriche-Hongrie la rivalité des deux capitales, Vienne et Budapest, ont déterminé le système du territoire hongrois, le réseau des villes et le développement des villes, système économique... ect. Pendant ce temps on observe le développement dynamique de Budapest. Autrefois, comme aujourd'hui, Budapest a été la plus importante partie du réseau des villes, du réseau des territoires et du système économique hongrois.

En dépit de cette rivalité, jusqu'au premiers 20 ans du XXème siècle, s'est formé une ceinture des villes régionales autour de Budapest (ceinture des villes centre-régionales: Pozsony/Bratislava/, Kassa/Košice/, Nagyvárad/Oradea/, Kolozsvár/Cluj-Napoca/, Temesvár/Timișoara/, Szabadka/Subotica/, Újvidék/Novi-Sad/). Au cours de cette époque la base de l'administration royale hongroise était le département royale. On a commencé à former des centres régionaux.

Mais cette évolution naturelle a été annulé par la Première Guerre Mondiale et le contrat de Trianon. Le pays a perdu son cercle des villes régionales des centres régionales qui pourraient équilibrer la capitale dans l'avenir. Plusieurs des ces villes se trouvaient dans une situation périphérique entre les nouvelles frontières dans leurs nouveau pays. Dans cette situation, l'importance de la capitale est augmenté plus que pendant l'époque avant la guerre. Après 1920 la plus grande partie de la ceinture des villes régionales et des villes moyennes s'est située hors des nouvelles frontières. Mais les rôles de Győr, Miskolc, Debrecen, Szeged, Pécs se sont fortifié entre les nouvelles frontières. En plus une nouvelle ceinture des villes régionales est commencée à se former. Mais le rôle de Budapest a accru dans ce territoire national tronqué (la population de Budapest à 1920 comptait le 12% de la population complète: 930 000 d'habitants, la deuxième ville hongroise à ce temps était Szeged avec 119 000 d'habitants) Après la IIème Guerre Mondiale a commencé un court période démocratique, et après le régime socialiste. Le réseau de villes et la structure des villes actuelles montre des influences de l'aménagement urbain socialiste. Dans les années 1950 le régime socialiste a classifié les villes du point de vue de la planification et a proposé de créer 70 agglomérations (villes et villages). Pendant les années 1960 a commencé la dépopulation des petits villages des campagnes. Le premier but de la planification du territoire était de développer et de créer des ceintures de grandes villes et de minimiser la croissance de Budapest. Dans cette époque il y avait une nouvelle politique territoriale, une nouvelle conception sur l'aménagement territorial et la volonté de décentralisation du réseau de villes hongroises. Il y avait un plan mais il n'y avait pas beaucoup de résultats dans le domaine du rééquilibrage des territoires.

Ce plan c'était la Conception Nationale du Développement du Réseau de Villes. Le Contrat OTK est édité en 1971 (OTK - Országos Településhálózat-fejlesztési Konceptió). Cette conception a déterminé le système territorial et le développement urbain hongrois pour les 25 ans suivants. Dans cette conception sont indiqués les pôles de rééquilibrage contre Budapest (ces cinq pôles étaient : Debrecen, Miskolc, Szeged, Pécs, Győr). En même temps à cause de l'égalité et le rééquilibrage économique de territoire l'industrialisation de Budapest est diminué (comme Paris, dans les années '60) et implantait de l'industrie des pôles de rééquilibrages. C'est une tendance internationale. La première partie de l'époque socialiste était caractérisée d'un type de développement urbain de type soviétique. La directive primaire considérait que le moteur du développement régional était le développement de l'industrie lourde. Pendant ce temps dans les territoires industrielles et les zones riches en ressources naturelles plusieurs nouvelles villes sont nées. On était nommé des ces villes nouvelles à villes socialistes (par exemple les territoires des collines et des basses montagnes : Les Basses Montagnes du Nord, Les Basses Montagnes de la Transdanubie).

Ces villes ont été construites d'après les exigences de l'économie dirigée par la production de l'industrie lourde. Naturellement ils étaient construits suivant le type soviétique. Ces villes ont aujourd'hui de grands problèmes environnementaux, sont très polluées et ils ont plusieurs problèmes structurales (leur plus grand problème c'est qu'ils changent le type de la structure économique et leur milieu. Le but final c'est toujours un nouveau structure économique). La dernière ville socialiste a été construite à la fin des années '60 la branche d'industrie qui dominait c'était l'industrie de pétrole et pétrochimie et non plus l'industrie de la métallurgie (il s'agit de Leninváros/Ville de Lénin/, qui aujourd'hui est nommée Tiszaújváros/Nouvelle Ville de Tisza/)

On a déterminé les catégories pour les villes, et les localités. Le plan prévoyait le développement des structures urbaines jusqu'au 2000, et était basé sur le modèle hiérarchique des places centrales. Neuf catégories hiérarchiques avaient ainsi été établies, le rang étant déterminé par les fonctions du centre pour sa région. En fait, seulement les centres les plus importants ont reçu des financements, et le résultat a été la croissance des grandes villes d'une part, et la dépopulation des villages de l'autre. Dans l'année 1980 a été modifiée la version de la loi OTK du 1971.

Le plan aurait créé 130 pôles locaux, ces villes devaient se répartir sur tout le territoire hongrois. Leur mission aurait été d'assurer certains services, notamment les services publics aux localités d'alentours (ça compterait 3000 localités).

Après l'année 1985 le OTK a été aboli. Dans la même année on a promulgué une nouvelle loi, mais l'importance de cette loi était moindre. En 1985, un nouveau plan prévoyait de remédier cet état des choses, en favorisant le développement rural.

Le résultat positif de la conception de l'OTK était qu'à la fin des années 1980 s'est formé la base du réseau de villes hongroises (ce réseau compte 150 villes). On a créé le type des villes au statut départemental. La première idée c'était de créer 5 pôles pour le rééquilibrage des territoires (l'idée originale est née dans les années 1950), ces pôles auraient été les villes à statut départemental. Mais enfin on a créé 18 villes au statut départemental en conséquence d'une décision politique à l'arrière fond duquel se trouvait le mécontentement des chefs-lieux des départements qui sont restés dehors ces pôles de rééquilibrage. Et l'idée d'origine qu'on aurait créé les villes régionaux est perdue. Après l'époque socialiste la nouvelle république Hongroise a commencé à construire un nouveau système territorial sur la base de l'administration socialiste. Mais la première démarche ne passe qu'à la fin du 1999. En 1999 on a construit un système régional sous les influences de l'union européenne et de l'intégration européenne. On a divisé la Hongrie en 7 régions. Les régions sont composées des départements (Loi XCII/1999). Elles n'ont pas reçu une personnalité juridique et elles n'ont pas les mêmes droits que les départements. Elles ont servi seulement à l'aménagement du territoire, la planification économique, la planification territoriale et aux buts statistiques.

Par conséquent les régions voudraient créer les villes des pôles (Debrecen, Miskolc, Szeged, Pécs, Győr). Mais maintenant ce projet est dans une phase à élaborer. De nos jours la population de la capitale est 1 702 297 personnes, Budapest une vraie grande ville européenne, la population complète de la Hongrie est 10 028 000 personnes. Le 20% de la population a vécu dans l'agglomération de la capitale. La seconde ville hongroise est Debrecen sa population est 208 000 personnes c'est à dire 10% la population de l'aire urbaine de la capitale.

La population de tous les cinq villes des pôles ensemble est près de la moitié de population de l'agglomération de Budapest. Du point de vue économique de Budapest a une grande gravité d'économie on peut dire que il y a Budapest et le *puszta** hongrois. *(*Le nom hongrois pour le plan avec végétation gazon le type de « steppe » avec climat sec comme un désert)*. En Hongrie hors de divergence de la capitale-campagne il y a une autre divergence dans le système territorial ce la divergence entre des territoires/régions ouest et territoires/régions est,nord-est. Si nous tirerions une ligne entre Balassagyarmat et Békéscsaba cette ligne diviserait deux différentes parties le pays au point de vue le développement territoires: Une partie évoluée c'est la partie ouest et une partie sous-développée c'est la partie est, nord-est.

En 1960 entre Paris et la campagne française il y avait la même relation que entre Budapest et la campagne hongroise. C'est-à-dire, la capitale était un très important centre administratif, économique, politique du système territorial du pays. Au niveau démographique la capitale compte une très haute pourcentage de la population entière. Elles prédominaient tous les domaines de la vie en comparaison avec le reste du pays.

Par contre les centres régionaux sont plus petits que la capitale et ils n'ont pas grande importance. La gravité de la capitale rayonne sur tout les pays, sur toutes les autres villes.

Jean-François Gravier a nommé ce phénomène en France « Paris et le désert française » et on peut utiliser, avec une petite modification, la même expression pour décrire la relation entre Budapest et la campagne hongroise: Budapest et le *puszta* hongroise. (Le précis traduction hongrois de l'expression « Paris et le désert française » l'équivalent « Budapest et le *puszta* hongroise »). Dans la France des années 1950, il y avait une grande parité de territoire déséquilibré (la capitale contre la campagne, des territoires nord-est contre des territoires sud-ouest). Au nord-est de la ligne de Le Havre-Marseille il y avait des territoires riches et industrialisés, au sud-ouest de cette ligne les territoires étaient pauvres et provinciales. Le niveau de vie du territoire nord-est était le double, même le triple du territoire sud-ouest. Maintenant, merci à de succès de politique régionale et d'aménagement du territoire français la situation a changé. Mais aujourd'hui il y a toujours une grande gravité de Paris et les régions nord-est sont un peu plus évoluées que les autres.

Au cours des années '60 on a déterminé une nouvelle politique de développement. Le devoir de cette nouvelle politique c'était de mettre l'espace française en équilibre. On a déterminé d'abord 8 pôles équilibrés et après 5 en plus. Ces pôles fonctionnent à nos jours comme les contre-pôles de l'aire Parisienne. Ses effets positifs on peut les remarquer autour et loin de ses environnements et du système régional et économique française.

En France la population complète est 65 073 482 la population d'aire parisienne est 12 067 000 ce pareil à la proportion entre la population de l'agglomération de la capitale et la population complète du pays que le cas de la Hongrie. La, deuxième ville de France: Marseille son aire urbaine a 1 623 720 habitants ce près le 10% la population de l'aire urbaine de la capitale.

- La DATAR en 1963 indique les 8 contre-pôles de Paris. Ce sont: Bordeaux, Lille, Lyon, Marseille, Nancy-Metz, Nantes, Strasbourg. Mais en 1967 indique autre 5 contre-pôles Dijon, Clermont Ferrand, Rouen, Limoges, Montpellier. Cette démarche est dispersait les sources.

- En Hongrie en 1971 l'OTK a indiqué les villes contrepôles. Ce sont Miskolc, Debrecen, Szeged, Pécs, Győr sont sans succès est grâce aux intérêts politiques et le pouvoir départementale, ressemble à la situation françaises des villes qui n'ont pas reçu un rôle important voulant modifier le système. Enfin tous les chef-lieux départementaux ont reçu un rôle ville départementaux «contrepôle» ville.
- L'agglomération de Lyon, de Marseilles-Aix-en-Provence, de Lille-RubaiX-Tourcoing-Tournai peuvent être considérés comme contrepôles de Paris, ils agrandaient ses gravité ses population et ses importances dans le système territorial français. Mais les villes hongroises qui étaient en 1971 les contrepôles de Budapest ne peuvent pas considérés comme métropoles d'équilibres.
- La gravité démographique et économique ne suffisait pas pour la fondation comme de vrais contrepôles ni en France et ni en Hongrie. La situation est meilleure en France où les métropoles comme Lyon, Marseille et Lille-Roubaix-Tourcoing peuvent considérés comme contrepôle de la capitale, mais ce ne pas le cas des villes de Hongrie Miskolc, Debrecen.
- Dans les années 1970 en France on a identifié que la modification des l'inégalités régionales n'a pas assez d'indication de contrepôles, on a développé tous le réseau des villes françaises. La DATAR a commencé le programme des villes moyennes, après 15 ans l'OTK va suivre cette direction de développement en 1985 en Hongrie.
- En même temps on a commençait le programme de villes nouvelles et et nous pouvons trouver aussi trouver ce programme dans le système hongrois.
- La politique des contrepôles ne est pas grand succès dans tout les deux pays mais on a crée les bases du développement dans l'avenir.
- Un autre ressemblance entre le programmes des deux pays: le programme de pôles de villes et pôles de compétitivité en France et en Hongrie aussi.

Thèse 3: Selon mes recherches je constate que la plus importante catégorie de l'aménagement du territoire est la région, la régionalisation français a du succès alors que la Hongrie n'en a pas.

En Hongrie, comme en France, il y a un très fort système départemental. Les départements français ont été créés par la Révolution. La base de la République, de l'administration française et le pouvoir central jusqu'à 1982 étaient les départements. En Hongrie la base de l'état depuis mille cent ans était le département. Le pays hongrois a construit les départements, les départements étaient la base de l'administration royale aussi. Après le Contrat de Trianon, le département est resté la base du royaume mais on peut trouver dans le nouvel pays national des départements tronqués, qui ont perdu ses chef-lieux parce que ces villes se retrouvent dans l'autre côté de la nouvelle frontière. Pendant l'époque socialiste les départements ont servi le gouvernement central et étaient la base de l'administration hongroise. Ce rôle de départements est resté après l'époque socialiste aussi. La régionalisation est commencé avec La Troisième République Hongroise. Pendant les premières années des 1990 plusieurs plans pour la réforme de l'administration et de la structure de l'état hongrois ont été préparés. Enfin en 1999 on a fait un système régional qui a divisé l'état en 7 régions: à la base de ces régions il y avaient les départements (loi XCII/1999). Mais les départements ont conservé tous ses droits. On a créé des régions et des villes régionales, mais on n'a pas donné les moyens économiques et politiques aux nouveaux régions.

En France il y a 26 régions, 22 dans la France métropolitaine. On peut diviser ces régions, en général, en 3-4 départements. La base des régions en France comme dans beaucoup de pays européens sont les départements et c'est la même comme en Hongrie. Les régions, par les lois de décentralisations ont obtenu les mêmes droits que les autres collectivités territoriales et sont devenus les vraies collectivités territoriales.

En Hongrie il y avait 7 régions, ces régions sont nées en conséquence de l'intégration européenne et de la réforme de l'administration hongroise. Les problèmes de la régionalisation en Hongrie sont les mêmes qu'étaient les problèmes français. Le rôle important de départements hongrois est resté après l'époque socialiste aussi. La régionalisation est commencé avec La Troisième République Hongroise. On a divisé la Hongrie en 7 régions. Les régions sont composés de départements (Loi XCII/1999). Elles n'ont pas reçu une personnalité juridique et elles n'ont pas les mêmes droits que les départements. Elles ont servi seulement à l'aménagement du territoire, la planification économique, la planification territoriale et aux objectifs statistiques.

La régionalisation Hongrois aujourd'hui est un phase de dévolution. Le pouvoir retourne vers les départements et les régions sont annulés ses formes juridiques. Maintenant la région en Hongrie une catégorie statistique.

Thèse 4: La DATAR un organisme sans précédent en France et en Europe, et il avait des influences directes de son fonctionnement pour l'institution de l'aménagement du territoire hongrois et ses expériences positifs ont été appliqués dans la pratique hongroise.

En France dans les années 1950 connaissant que les niveaux de l'aménagement du territoire n'est pas synchronisés et les fonctions de ces niveaux n'est pas coordonnés le système ne peut pas faire ses obligations et ses missions.

En Hongrie ne peut pas fonder le même institution mais l'aménagement du territoire hongrois suivre les activités de la DATAR.

- La DATAR est un service de première ministre à une vocation interministérielle. Elle prépare et elle impulse et elle coordonne la politique d'aménagement du territoire français menées par l'Etat.

- L'enjeu étant aujourd'hui de donner à chaque territoire les moyens nécessaires à un développement durable et équilibré à partir de ses propres atouts.
- L'aménagement du territoire en France et en Hongrie aussi plusieurs ministères est l'affaire de plusieurs ministères, en France la DATAR pour coordonner les activités de ces ministères. Datar est guidée par un double objectif d'attractivité et de cohésion porté en partenariat avec l'ensemble des acteurs de l'aménagement du territoire.

L'aménagement du territoire moderne en France avait un système double concernant la politique régionale dans le cadre du Ministère de Reconstruction et d'Urbanisme et la cadre de Commissariat Générale du Plan également. En 1963 la DATAR a reçu la mission de coordination le système d'aménagement du territoire. La DATAR a un rôle important dans le choix de contrepôle de Paris.

Thèse 5: Aujourd'hui la Hongrie est dans la même situation que la France des années 1980. Et les bases du système l'aménagement du territoire hongrois sont d'origines françaises, ainsi que les manières françaises sont utilisables dans le cas des problèmes hongrois concernant l'aménagement du territoire

Nous espérons avoir beaucoup de résultats de l'application de manières françaises. Comme nous avons vu les trois problèmes fondamentaux sont les mêmes dans le cas des deux pays, nous devons voir que les bonnes réponses françaises sont utilisables concernant des problèmes du système territorial hongrois.

L'état hongrois a centralisé elle a fait les structures semblables que la France avant la décentralisation dans l'aménagement du territoire. En France ses structures étaient décentralisées. En Hongrie le forum paritaire régionale et la coopération municipale peut convenir à la commission interdépartementale et à plusieurs coopérations des communes françaises. En Hongrie les compétences fortes des départements sont ressemblent aux compétences départementales de la France d'avant la décentralisation territoriale. Mais en Hongrie plusieurs fois le manque de conception de la pensée régionale conduit à la diminution de l'efficacité de l'utilisation des sources.

L'utilisation des contrats des projets en Hongrie peut attendre beaucoup de succès, car ce type de convention cadre a multiplié l'efficacité de l'aménagement du territoire. Le contrat est fondé entre l'Etat et région. Cette manière complexe serait très utile après avoir établi un contrat entre l'Etat et le département aussi.

Le développement durable joue un rôle très important dans l'aménagement du territoire français depuis la loi Voynet. La politique de pôles de compétitivité est née dans le cadre de développement du territoire durable. Les influences de cette politique peuvent être transformées en Hongrie dans les villes de pôles.

Comme nous avons vu à l'histoire de l'aménagement du territoire français la première cause de la régionalisation en France était l'aménagement du territoire. La situation ressemble beaucoup à celle de la Hongrie après le changement du système politique mais dans le passé récent la politique d'aménagement du territoire hongrois retournait vers les départements. Le niveau le plus important en France du niveau territorial est le niveau régional dans l'aménagement du territoire. Avec ce système d'aménagement du territoire français a beaucoup de succès concernant la question d'équilibre des inégalités territoriales.

Les manières françaises ne sont pas utilisables dans tous les domaines. Car la politique de développement hongrois récent a basé sur les formules cohérentes, et ces formules ne prennent pas assez d'importance aux intérêts régionaux. La planification française compte une très grande importance à l'intérêt régional et on peut trouver cet intérêt dans la documentation de la planification.

Thèse 6: Prendre appui sur les relations transfrontalières la région Nord-pas-de-Calais et Lille seraient un coup d'essai réussi au point de vue de l'aménagement du territoire et l'équilibrage de la capitale. Et les expériences de l'eurométropole Lille-Rubais-Tourcoing-Tournai sont utilisables pour la réussite de l'eurométropole Debrecen-Oradea/Nagyvárad dans le Projet DebOra.

Le Lille Communauté Urbaine était fondé en 1966 à Nord-Pas-de-Calais est une coopération entre les communautés. Après la réforme municipale de 2010 transforme le Lille Métropole Communauté Urbaine, et c'était une des bases de l'eurométropole Lille-Rubais-Tourcoing-Tournai. L'agglomération Grand-Lille est la deuxième aire économique de la France. Le développement de la région est due à cette coopération et l'eurométropole Lille-Rubais-Tourcoing-Tournai.

L'eurométropole Lille-Rubais-Tourcoing-Tournai le première eurométropole.

La fondation de l'eurométropole est le résultat de la coopération transfrontalière franco-belge, qui a une base très large et une histoire très ancienne, et grâce à la fondation de la Lille Communauté Urbaine et à l'Etat Belge aussi.

L'objectif de l'eurométropole est l'approfondissement de la coopération transfrontalière. Ce type de coopération transfrontalière est de plus haut niveau la coopération territoriale et transfrontalière. Les participants de cette coopération: le Lille Métropole Communauté Urbaine, le département du Nord, la Région Nord-Pas-de-Calais, l'Etat Français, Hainaut et Ouest-Flandre Région et l'Etat Belge et les 147 collectivités locales qui ont fondé l'eurométropole.

En Hongrie on peut trouver un Eurométropole: l'eurométropole Debrecen-Oradea. La base de cette eurométropole est l'eurorégion des Carpates et euroregion Bihar-Bihar.

Les bases de l'eurométropole sont favorables à la base de bilinguisme et à la coopération transfrontalière.

Il est intéressant un de se réaliser la fondation d'une Communauté Urbaine de Debrecen, qui coordonne le développement régional et départemental à la base de coopération territoriale.

5. Les résultats les plus importants de la recherche et la conclusion:

De l'histoire aménagement du territoire moderne en France a commencé de la première partie du XXème siècle, dans cette époque les spécialistes français et les hommes politiques ont identifié que les problèmes économiques et les divergences de développement territoires ne pouvait résoudre que par une politique intervention nationale, cette pratique après a été nommer l'aménagement du territoire. Contrairement de la France en Hongrie l'aménagement du territoire moderne a commencé après le changement du système politique. La France a déjà passé la période de décentralisation et de la régionalisation que la Hongrie est en train de créer, la régionalisation à la française constitue donc un exemple intéressant et suivre, concernant la réforme de l'administration et l'aménagement du territoire. Dans cette partie je voudrais faire un ou deux chapitre ou je voudrais représenté de l'histoire de l'aménagement du territoire français et hongrois et les fonctions de l'aménagement du territoire français et hongrois.

À la fin du XXème siècle la France se transformait en un État régionalisé et décentralisé. Cette décentralisation a induit l'aménagement du territoire et régional. Plus tard la première cause était le développement territoriale et le développement régionale. L'aménagement du territoire est une des causes de la transformation du système de l'état et la transformation du système territorial.

Plusieurs chercheurs en France ont pensé que le système territorial et regional en France ne est pas adéquat pour le développement équilibré et on devrait modifier ses frontières avec la modification de numéro de régions. À cause des problèmes économiques mondial aujourd'hui la question se sont conservés.

En France plusieurs métropole regional peuvent être considerer comme contrepôles de Paris grâce aux programmes et la décentralisation. Par exemple: Lille, Lyon, Marseille. En Hongrie nous ne pourrions pas parler cette phénomène. Dans les deux régions choisi je représentais l'exemple des deux eurométropoles- c'est le plus haut niveau de l'aménagement du territoire et la coopération transfrontaliers,- et la relation de l'UE concernant ce projet. L'exemple de la France déterminant pour le renforcement du projet hongrois, Projet DebOra. Les recherches régionales en France ont à rôle très important dans la planification régionale et l'aménagement du territoire. En France la DATAR est chargée des recherches et de la coordination de la politique sectoriels, mais en Hongrie il n'y a pas une coordination global dans ces recherches et les décisions sont prises par les charges de politique sectoriels. Le gouvernement hongrois a un rôle directif dans les grandes décisions concernant la politique régional et aménagement du territoire, plus que en France.

Lors de mes recherches j'ai prouvé que en France on a obtenu les résultats importantes à la question de l'aménagement du territoire quand l'État peut renoncer plusieurs compétences pour les régions et l'autre collectivités locaux et on a commencé la décentralisation territorial. C'était une décentralisation selon „manière française” mais a beaucoup de résultats. Les régions sont devenues vraiment des collectivités locales. Et grâce aux contrats du projet l'efficacité des régions sont multipliés depuis la décentralisation. Les contrepôles fonctionnent aujourd'hui comme les contrebalances de Paris. Selon mes recherches je prouvais que les manières françaises peuvent être applicables dans le cas de la Hongrie car je prouvais aussi que dans les deux pays il y a plusieurs ressemblances concernant le problème de aménagement du territoire.

L'objectif, central du thèse selon lequel il existe des ressemblances entre l'aménagement du territoire des deux pays, est prouvé dans les hypothèses et les observations présentés dans le dissertation.

Pour la Hongrie ces ressemblances et la comparaison entre les deux pays est remarquable ainsi qu'il vaut compter dans l'avenir sur les décisions les expériences françaises et trouver les parallèles dans les questions de l'aménagement du territoire des deux pays. Car ces comparaisons peuvent donner des réponses aux problèmes de l'avenir. Ainsi contribuer le développement fructueuse de la Hongrie.

Felhasznált irodalom

- BABONAUX, Y. 1978: Les problèmes de l'aménagement du territoire en Hongrie. Acta Geographica –Societe de géographie-1978 oct 3e serie n° 36, pp.7-15.
- BALÁZS I. 1981: A régió fejlődése a francia közigazgatásban. Állam és Igazgatás. 1981/3., pp.465-472.
- BARANYI B. 2004: A határmentiség dimenziói. Dialóg Campus Kiadó, Budapest-Pécs, p.309.
- BALOGH B.-KÓRÓDI J.-WIRTH GY.: Az Országos Településhálózat-fejlesztési Konceptió. Területi Statisztika, pp.233-247.
- BRAUDEL, F. 2003: Franciaország identitása I. kötet. A tér és a történelem. Helikon Kiadó, Budapest, p.326.
- BRAUDEL, F. 2004: Franciaország identitása II kötet. Az emberek és a dolgok. Helikon Kiadó, Budapest, p.591.
- CABANNE, C. 1984: Lexique de géographie humaine et économique. Dalloz Paris, p.432.
- CLAUDIUS-PETIT, E. 1950: « Pour un plan national d'aménagement du territoire ». La Documentation française.
- COHEN, J. 2002: «Métropoles d'équilibre». Strates. Hors-serie. (<http://strates.revues.org/556>), pp.2-13.
- DAMANGEON, A. 1946: France economie et Humaine I-II. In: Vidal de la Blache et L. Gallois: Géographie Universelle: La France. Tome VI. Armand Colin, Paris, p.899.
- DAMANGEON, A. 1971: Les provinces françaises et le problème d'une réorganisation regionale. In: Acta Geographica, 3e serie n°6/n°8, pp.151-208.
- DAMETTE, F. -SCHEIBLING, J. 2011 : Le territoire français: Permanences et mutations. Hachette Supérieur, Paris, p.270.
- DE MARTONNE, E. 1931: Europe Centrale. In: Vidal de la Blache et L. Gallois: Géographie Universelle. Tome IV. Armand Colin, Paris, p.845.
- DUBY, G. 1999: Histoire de la France des origines á nos jours. Larousse-Bordas, Paris
- ESZLÁRY, K. 1947: A közigazgatás területi reformjai. Városi szemle 1947/1-2, Budapest Székesfővárosi Irodalmi Intézet, Budapest, pp.93-116.
- ESZLÁRY K. – SIKÓ A. 1947: A magyar közigazgatás racionalizálásának főbb feladatai. Városi szemle 1947/3-4., Budapest Székesfővárosi Irodalmi Intézet, Budapest, pp.149-173.
- GIBIN-DELVALLET, B. 2004: Lille Métropole-Une eurométropole en devenir? In: Vingtième Siècle. revue d'histoire, 2004/1 n°81, p.69-80.
- GIRARDON, J. 2010: Politiques d'aménagement du territoire. Ellipses, Paris p.238
- GRAVIER, J.-F. 1964: L'aménagement du territoire et l'avenir des régions françaises. Flammarion, Paris, p. 336.
- GRAVIER, J.-F. 1972: Paris et le désert français en 1972. Flammarion, Paris, p. 284.
- GRAVIER, J.-F. 1970: La question regionale. Flammarion, Paris p. 233.
- HAJDÚ Z. 2001: Magyarország közigazgatási földrajza. Dialóg Campus Kiadó, Budapest - Pécs p. 334.
- HAUTREUX, J. - ROCHEFORT, M. 1965: Physionomie générale de l'armature urbaine française. In: Annales de Géographie, t.74, n°406. pp.660-677.
- JEAN, Y. – VANIER, M. 2010: La France aménager les territoires. Armand Colin, Paris, p.358.
- JOÓ R. 1988: Etnikumok és regionalizmus Nyugat-Európában. Gondolat, Budapest, p.222.
- LAJUGIE, J. 1967: A regionális tervezés Franciaországban. Állam és Igazgatás 1967/9, pp.785-797
- OOZUF- MARIGNIER, M.-V. 1992: A földrajztudósok és a regionalizáció Franciaországban (1870-1920). Atelier füzetek, L'Harmattan, Budapest, pp.173-183.
- MERLIN, P. 2007: L'aménagement du territoire en France. La documentation Française. Paris, p.174.
- MERLIN, P. - CHOAY F. 2010: Dictionnaire de l'urbanisme et de l'aménagement. La documentation Française. Paris, p.843.
- MIKLÓSSY E. 2004: Területi tervezés. Agroinform Kiadó és Nyomda kft, Budapest, p.390.
- MONOD, J. – DE CASTELBAJAC, P. 2012: L'aménagement du territoire. PUF, Paris, p.127.
- NEMES-NAGY J. 1997: Javaslat a hazai nagytérsegi térfelosztásra: Nyugat-Központ-Kelet. Comitatus VII./1., pp.42-47.
- NOIN, D. 1996: La nouvelle Espace Française. Armand Collins. Paris, p.250.
- PINCHEMEL, P. 1980: La France. Armand Collin, Paris, t. I-II. p. 326 - p.411.
- POUNDS, N.-G. 2005: Európa történeti Földrajza. Osiris, Budapest, p.532.
- POUVREAU, B. 2003: «La politique d'aménagement du territoire d'Eugène Claudius-Petit»,Vingtième Siècle. Revue d'histoire, 2003/3 no 79, pp. 43-52.
- SÜLI-ZAKAR I. 2010: A terület és településfejlesztés alapjai II. Dialog Campus, Budapest-Pécs, p.511.
- SÜLI-ZAKAR I. 1994: Debrecen, a regionális központ. In: Süli-Zakar I.: Debrecen Megyei Jogú Város makroregionális szerepköre. MTA-RKK, Pécs-Debrecen, pp.171-203.
- THIRRING G. 1925: Budapest félszázados fejlődése 1873-1923, Budapest székesfőváros statisztikai közleményei. Budapest székesfőváros statisztikai hivatala, Budapest, p.200.
- VIDAL DE LA BLACHE, P. 1910: Régions Francaises. In: La revue de Paris 1910. december 15. Paris pp.821-849.
- VITAL-DURAND, E. 2004: Les collectivités territoriales en France. Hachette, Paris, p.159.
- WACKERMANN, G. 2005: Géographie du développement. Ellipses, Paris, p.356.

Az értekezés témakörében megjelent publikációk

Nemzetközi lektorált, referált folyóiratban:

C. DOGOT – P. PERCHOC – **T. TÓKÉS** (2011): *Leaders, Borders and Changes* –Eurolimes Vol. 11, Journal of the Institute of the euroregional studies "Jean Monnet" European Centre of Excellens, Oradea, pp. 5-10.

ISSN 2247/8450

István SÜLI-ZAKAR, **Tibor TÓKÉS**, Gábor LENKEY (2013): The operation and development of CBC–Institutions along the Hungarian-Romanian border in the light of the research results of Institute for Euroregional Studies (IERS) Debrecen-Oradea Vol. 16, Journal of the Institute of the euroregional studies "Jean Monnet" European Centre of Excellens, Oradea, pp. 134-167.

ISSN2247/8450

TÓKÉS T. (2013): History of regionalization in France, – In: Political Rewiev, Vol: XIV, no.2, Oradea, pp.

ISSN 1454-2749

(befogadó nyilatkozat)

Egyéb a témában megjelent publikációk:

István SÜLI-ZAKAR, **Tibor TÓKÉS**, Marianna SAFAR (2013): Coopération transfrontalière et la mobilité des travailleurs en périphérie orientale de l'Union européenne (UE). Les migrants potentiels et la situation des Roms dans la région, In: Grenzüberschreitende Zusammenarbeit leben und erforschen (Bd.5): Integration und (trans-)regionale Identitäten.(sous la direction de Joachim Beck et Birte Wasseberg). Études sur l'Histoire de l'Intégration Européenne (SGEI-SHEI-EHIE) Nr. 22. Franz Steiner Verlag, pp.175-185 . ISBN 978-3-515-10595-8

TÓKÉS T. (2006): *A short summary on French - German cross border co-operations from frances point of view and it's message for Romanian-Hungarian co-operations*, In: Regional Developpement in the Romanian-Hungarian Cross-Border Space-from National to European Perspective (Edited by: I. Süli-Zakar, Ioan Horga), Kiadó: Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen, pp.33-37

TÓKÉS T. (2008): *History of the development of départements in France*, In: Neighbours and Partners on the two sides of the border, (Edited by : I. Süli-Zakar); Kiadó: Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen, pp. 33-37.

TÓKÉS T. (2005): *A DATAR és a francia területfejlesztés. Francia területfejlesztés rövid története*, In: „Tájak-régiók-települések...”: tisztelegés a 75 éves Enyedi György akadémikus előtt (Szerk.: Süli-Zakar I.), Kiadó: DIDAKT Kft., Debrecen, pp.143-149.

TÓKÉS T. (2007): *Regionalizáció Franciaországban*, In: Tisztelettel Tanár Úrnak! 56 tanulmány Korompai Gábor 70. születésnapjára, (Szerk.: Süli-Zakar I.), Kiadó: Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen, pp. 279-284.

TÓKÉS T. (2007): *A Francia „kisebbségek” és a francia regionalizáció*, In: A határok és a határon átnyúló (CBC) kapcsolatok, (Szerk.: Süli-Zakar I.), Kiadó: Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen, pp. 387-397.

TÓKÉS T. (2009): *A francia területfejlesztés rövid története és a DIACT*, In: ACTA Iuventutis Geographica, (Szerk.: Süli-Zakar I.), Kiadó: Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen, pp.143-158.

TÓKÉS T. (2009): *A DIACT és a francia területfejlesztés*, In: Geográfus doktoranduszok IX. Országos Konferenciája, (szerk.: Bajmóczi P.), Kiadó: Szegedi Tudományegyetem Egyetemi Kiadó, Szeged, CD Kiadvány

TÓKÉS T. (2010): *Nemzetiségi kérdés és regionalizáció Franciaországban*, In: Geográfus doktoranduszok X. Országos Konferenciája, (szerk.: Bajmóczi P.), Kiadó: Szegedi Tudományegyetem Egyetemi Kiadó, Szeged, CD Kiadvány

TÓKÉS T. (2011): *A megyék (départementek) kialakításának története Franciaországban*, In: „Falvaink sorsa” és „A városnövekedés szakaszai” – Tisztelgés a 80 éves Enyedi György akadémikus előtt (Szerk.: Süli-Zakar I.), Kiadó: Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen, pp.83-88.

Egyéb Publikációk:

TÓKÉS T. (2007): *Regionalizáció és regionalizmus Franciaországban*, In: XXVIII. Országos Tudományos Diákköri Konferencia, Szeged, 2007. április 4-6., Előadás összefoglalók, (Fizika-Földtudományok-Matematika szekció, Regionális Földrajzi tagozat, Díjazott dolgozat, Kiemelt Dicséret), Kiadó: Szegedi Tudományegyetem Egyetemi Kiadó, p. 118 (kiemelt dicséret)

PÜSPÖKI Z. - TÓTHNÉ MAKK Á. - **TÓKÉS T.** - ANTON T. (2005): *A negyedidőszaki képződmények elterjedése és vertikális felépítése a Mátészalkai mintaterületen*, In: A fenntartható vízgazdálkodás eszközeinek bővítése Mátészalka – Beregszász térségében, Kiadó: Westsik Vilmos Nyírségi Tájfejlesztési Alapítvány, Nyíregyháza, pp. 66-102.

PÜSPÖKI Z. – DEMETER G. – FORGÁCS Z. – SZŰCS E. – SZILÁGYI R. – **TÓKÉS T.** (2010): *Nyírségi vízbázisok szekvencia-sztratigráfiai vizsgálata*, In: Szekvencia-sztratigráfiai alapú földtani kutatás Nyíregyháza-Szatmárnémeti térségében, (Szerk.: Demeter G. - Püspöki Z. –Lazányi J. – Buday T.), Kiadó: Dominium Könyvkiadó, Debrecen, pp.63-90.